

JOHDANNON SISÄLLYSLUETTELO

1	RETKEN VALMISTELU	8
2	TAPAHTUMAPAIKALLE MENO.....	9
3	OLOSUHTEET	9
4	ILLAN TAPAHTUMAT.....	9
	4.1 Teltan pystytys	9
	4.2 Onkiminen alkuillan aikana	10
	4.3 Uiminen illan aikana	10
	4.4 Alkoholin nauttiminen	10
	4.5 Tunnelma	12
	4.6 Teltaan meno ja nukkumajärjestys	12
	4.7 Onkiminen ja uiminen yöllä.....	12
	4.8 Alueella havaitut muut ihmiset	13
	4.9 Viimeinen muistikuva.....	14
5	MUKANA OLLUT VARUSTUS	14
	5.1 Mukana olleet tavarat.....	14
	5.2 Seurueen jäsenten vaatetus.....	15
	5.3 Punakantinen lauluvihko	16
6	ALUEELLA TAPAHTUMA-AIKAAN LIKKUNEET HENKILÖT	17
	6.1 Aamuyöllä alueella liikkuneet todistajat	17
	6.2 Aamulla tapahtumapaikalla olleet todistajat.....	18
7	TAPAHTUMAPAIKKA LÖYTÖHETKELLÄ	21
	7.1 Vainajien ja Nils Gustafssonin asennot ja sijainti.....	21
	7.2 Tavaroiden sijainti	23
	7.3 Kadonnut omaisuus	24
	7.4 Tapahtumapaikalta hävinneet kengät.....	25
	7.5 Jäljet maastossa	26
8	VAINAJIEN FYYSISET OMINAISUUDET JA VAMMAT	26
	8.1 Henkilöiden fyysiset ominaisuudet	26
	8.2 Vainajien vammat.....	27
9	NILS GUSTAFSSONIN VAMMAT JA NIIDEN HOITO	30
	9.1 Töölön sairaalan hoitotiedot vuodelta 1960.....	30

JOHDANTO

Sunnuntaina 5. kesäkuuta 1960 kello 11.30 ilmoitti kirvesmies Esko Oiva Johansson puhelimitse Leppävaaran poliisille, että Bodominjärven eteläpäässä Oittaaan kartanon maalla, lähellä Veston vesilaitosrakennustyömaata oli tapahtunut "verityö", jossa ainakin kolmea henkilöä oli pahoinpidelty (Seppo Boismania, Irmeli Björklundia ja Anja Tuulikki Mäkeä) ja että yksi uhreista oli vielä elossa (Nils Gustafsson). Johansson oli saapunut tapahtumapaikalle noin kello 11.15 aikoen mennä uimaan ja tällöin hän oli havainnut niemen keskipaikkeilla kasassa olevan teltan ja sen päällä kolme veristä henkilöä. Mihinkään koskematta ilmoittaja ja samoihin aikoihin paikalle tullut toinen mies, Sigurt Vuolasmaa, olivat lähteneet hälyttämään poliisia Veston rakennustyömaan konttorihuoneen puhelimella.

Hieman ennen Johanssonia ja Vuolasmaata tapahtumapaikan olivat huomanneet uimarannalla olleet neljä nuorta (Harriet Husman, Marita Husman, Nils Blomqvist ja Henrik Rosenqvist).

Leppävaaran poliisipartio, ylikonstaapeli Gösta Lönnberg ja konstaapeli Kauko Paavola saapuivat tapahtumapaikalle kello 11.45. Tapahtumapaikkaa muuttamatta poliisipartio oli pyytänyt paikalle keskusrikospoliisin rikostutkijoita, jotka konstaapeli Paavola oli käynyt tapahtumapaikalle autolla noutamassa. Ylikonstaapeli Gösta Lönnberg oli laatinut havainnoistaan muistion, joka sisältää mm. piirroskuvan tulohetken tilanteesta. Poliisipartion jälkeen paikalle oli saapunut ambulanssi, jolla Nils Gustafsson oli toimitettu Töölön sairaalan tapaturma-asemalle, jossa potilaan tuloajaksi on merkitty kello 14.00.

Nils Gustafsson on kuulusteltu asianomistajana vuonna 1960 kaksi kertaa (23.6. ja 30.6.1960) ja rikoksesta epäiltynä vuonna 2004 yhteensä 13 kertaa.

1 RETKEN VALMISTELU

Todistaja Esko Virtanen (29.6.1960 kuulustelu) kertoo hankkineensa Boismanin pyynnöstä pullon Salmisaaren viinaa ja pullon Citrus-likööriä ja antaneensa ne Nils Gustafssonille 4.6.1960. Salmisaaren viina oli puolen litran pullo ja sen vahvuus on ollut 38,5%. Citrus-likööripullo on ollut 0,37 litran kokoinen ja sen vahvuus on ollut 33%.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 (23.6.1960, s. 5) ja 2004 (29.3.2004, s.7) kuulusteluissa tunteneensa Seppo Boismanin usean vuoden ajalta ennen tapahtumaa ja tutustuneensa Boismanin kautta tämän tyttöystävään Tuulikki Mäkeen ja hänen parhaaseen kaveriinsa Irmeli Björklundiin. Björklundin kanssa Gustafsson kertoo seurustelleensa noin kolmen viikon ajan ennen retkeä ja seurustelun olleen pussailua ja halailua. Retkestä oli päätetty seurueen jäsenten kesken noin viikkoa aikaisemmin (29.3.2004, s. 2). Gustafsson kertoo olleensa tapahtumapaikalla kerran aikaisemmin, noin kaksi tai kolme vuotta sitten, jolloin hän oli samalla paikalla poikien kanssa retkellä (30.3.2004, I, s. 3). Helluntaina tapahtuvaa retkeä varten Boisman oli vuokrannut teltan työpaikaltaan Strömbergiltä ja retkelle otettiin mukaan alkoholi- ja virvoitusjuomia ja mm. makkaraa (29.3.2004, s. 3). Gustafsson kertoo hänen ja Boismanin hankkineen retkelle mukaan myös kondomeita (12.5.2004, s. 6).

Vuoden 1960 kuulustelussa (30.6.1960, s.1) Gustafsson kertoo Boismanin pyytäneen Strömbergillä työskentelevää Esko Virtasta hankkimaan heille väkijuomia. Boismanin oltua tuolloin lauantaina 4.6.1960 poissa töistä oli Gustafsson vastaanottanut pulloja sisältäneen kassin Esko Virtaselta. Kertomansa mukaan hän ei tiennyt kassin sisällöstä muuta kuin että siellä piti olla yksi pullo Salmisaaren viinaa. Päästyään töistä Gustafsson oli luovuttanut kassin Boismanille tehtaan portilla.

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo Boismanin hankkineen alkoholijuomat Esko Virtaselta ja Boismanin tuoneen ne niemelle (29.3.2004, s. 6). Myöhemmässä kuulustelussa viitattaessa Virtasen todistukseen Gustafsson pitää mahdollisena, että hän on vastaanottanut viinat ja arvelee tällöin myös kuljettaneensa ne paikan päälle (7.4.2004, s. 6). Gustafssonin mukaan tytöt eivät tieneet alkoholin hankkimisesta (s. 7).

2 TAPAHTUMAPAIKALLE MENO

Todistaja Bernt Grims (17.6.1960 kuulusteltu) kertoo nähneensä 4.6.1960 Nils Gustafssonin kello 16.40 Vantaalla Askelan kioskin luona, jolloin tämä oli ollut lähdössä ko. retkelle.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 (23.6.1960, s. 2) ja 2004 (30.3.2004, I, s. 4) kuulusteluissa seurueen saapuneen tapahtumapaikalle 4.6.1960 noin kello 16-17. Gustafsson kertoo hakeneensa ensin Boismanin ja sen jälkeen he olivat moottoripyörillään hakeneet Mäen ja Björklundin Viherkummusta (29.3.2004, s. 2). Matkan varrella he olivat ostaneet Espoosta, Bembölen kahvituvasta limsaa (s. 3). Gustafsson muistelee myös heidän pysähtyneen ostamaan Nybystä, Anderslagenin kaupasta makkaraa (s. 3).

3 OLOSUHTEET

Sää tiedot: Ilmatieteen laitoksen mittausasemat ovat sijainneet Kaisaniemessä ja Helsinki-Vantaa lentoasemalla. Lauantaina 4.6.1960 kello 20.00 Kaisaniemessä ilmanlämpötilaksi on mitattu + 23,2 astetta ja Helsinki-Vantaan lentoasemalla +23,1 astetta. Tuuli on ollut lievä 7 – 9 metriä sekunnissa. Seuraava mitattu tieto säätilasta on aamukahdeksalta, jolloin Kaisaniemessä lämpötila on +20,2 astetta ja Helsinki-Vantaa lentoasemalla + 14.4 astetta. Tuulen voimakkuus on heikentynyt 3 – 4 metriin sekunnissa. (Liite 3).

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuosien 1960 ja 2004 kuulusteluissa, että niemien välissä sijainneella uimarannalla oli seurueen sinne saapuessa ihmisiä, mutta ranta hiljeni kello 21 jälkeen (23.6.1960, s. 2; 29.3.2004, s. 8; 30.3.2004, I, s. 7). Gustafsson kuvaa illan ja yön säätä tyyneksi ja lämpimäksi (30.3.2004, I, s. 7-8).

4 ILLAN TAPAHTUMAT

4.1 TELTAN PYSTYTYS

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 ja 2004 kuulusteluissa, että niemelle saavuttuaan hän ja Boisman olivat pystyttäneet teltan siten, että sen oviaukko oli itään päin. Telttakepit oli noudettu telttapaikan eteläpuolella raja-aidan lähellä kasvavasta lepiköstä, jonka

paikan kertoja vuonna 1960 maastosta näytti tutkijoille. Kepit oli katkaistu ja teroitettu Boismanin puukolla. Kepit oli lyöty maahan telttapaikan lähetyviltä löytyneellä kivellä, jonka löytöpaikkaa kertoja ei tarkemmin vuoden 1960 kuulustelussa ollut muistanut (23.6.1960 s. 2 ja 3; 7.5.2004, s. 7). Vuoden 2004 kuulustelussa Nils Gustafsson sanoo, että kivi otettiin rannasta (1.4.2004, s. 3), ja se jäi tappien maahan lyömisen jälkeen ympäristöön (7.5.2004, s. 7). Hän arvelee näyttäneensä vuonna 1960 poliisille kiven ottopaikan (12.5.2004, s. 4).

4.2 ONKIMINEN ALKUILLAN AIKANA

Rikospaikkatutkinnassa ei ole mainintaa paikalta löytyneistä onkivälineistä.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson ei mainitse vuoden 1960 kuulustelussa, että hän tai Boisman olisivat onkineet illan aikana, mutta hän kertoo Boismanin onkineen yöllä (23.6.1960, s. 4). Gustafssonin mukaan Boismanilla ei ollut tällöin ongenvapaa, vaan ainoastaan 10 sentin mittainen kapula, johon siima oli kiinnitetty.

Vuoden 2004 kuulustelussa Gustafsson kertoo hänellä ja Boismanilla olleen onkivälineet mukana (koukku, lyijypaino ja korkki), ja heidän tehneen onkivavat metsästä ottamistaan kepeistä. Gustafsson kertoo hänen ja Boismanin onkineen alkuillasta niemen kärjessä. Tämän jälkeen he eivät ole Gustafssonin mukaan onkineet (30.3.2004, I, s. 3). Hän arvelee onkivapojen jääneen teltan ulkopuolelle (25.5.2004, s. 5).

4.3 UIMINEN ILLAN AIKANA

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 kuulustelussa, että tytöt olivat käyneet uimassa, mutta hän ei osaa sanoa uinnin ajankohtaa. Gustafssonin mukaan hän ja Boisman olivat myös aikoneet uida, mutta vesi oli ollut heistä liian kylmää (23.6.1960, s. 4).

Vuonna 2004 Gustafsson kertoo Björklundin ja Mäen käyneen niemen kärjessä ensin uimassa noin kello 21-23 aikaan, minkä jälkeen hän oli Boismanin kanssa uinut (30.3.2004, I, s. 3). Pojat olivat lainanneet tyttöjen uimapukuja ja käyneet ne päällä uimassa, koska heillä ei ollut omia uimahousuja mukana. Uimassa oli käyty yhden kerran (s. 3). Kun Gustafssonilta kysyttiin miksei hän vuoden 1960 kuulusteluissa kertonut poikien uineen tyttöjen uimapuvuissa, hän vastasi, ettei muista varmasti oliko hänellä uimahousut mukana vai ei, mutta muistelee heidän uineen tyttöjen uimapuvuissa (14.4.2004, s. 8). Kun Gustafssonille luettiin hänen vuoden 1960 kuulustelusta kohta jossa hän oli kertonut tyttöjen käyneet uimassa, mutta hänen ja Boismanin veden kylmyyden takia luopuneen aikomuksestaan uida, hän sanoo ettei muista olivatko he käyneet uimassa (12.5.2004, s. 11).

4.4 ALKOHOLIN NAUTTIMINEN

Rikospaikkatutkinnassa teltan itäpuolelta on löytynyt rantavedestä täysinäinen pilsneripullo ja rannalta yksi tyhjä pilsneripullo. Teltan lähetyviltä löytyi tyhjä Citrus-likööripullo, jossa Sosiaaliministeriön alkoholikemistin lausunnon mukaan on ollut Citrus-likööriä ja jaffaa. Näytteen alkoholipitoisuus on ollut 15,6 %.

Rikospaikkatutkinnassa tai Nils Gustafssonin hoitotiedoissa ei ole merkintää siitä, että hänen mahdollista humalatilaansa olisi arvioitu.

Vainajien ruumiinavauspöytäkirjojen mukaan Björklundin, Mäen tai Boismanin veressä ei ollut alkoholia (Liitteet 33, 34 ja 35).

Asiantuntijalausunnossa on esitetty teoreettinen laskelma seurueen jäsenten humalatilaa määrittämiseksi (Liite 24). Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen professori Erkki Vuori on määritellyt humalatilaa neljällä eri vaihtoehdolla: 1) seurue olisi nelisin juonut viinat tasan, 2) Gustafsson ja Boisman olisivat kahdestaan juoneet viinat tasan 3) Gustafsson olisi juonut yksin mainitut viinat 4) Gustafsson ja Boisman olisivat molemmat juoneet 1/3 osaa ja tytöt yhdessä 1/3 osaa. Laskelmassa Gustafssonin verenalkoholipitoisuuden on arvioitu olleen 4.6.1960 kello 18.00 aikaan välillä 1,2-4,9 o/oo ja 5.6.1960 kello 06 aikaan välillä 0-3,3 o/oo (tuloksien virhemarginaali on 10-20 %).

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 kuulusteluissa ensin mukana olleen Vaakuna viinaa, mutta korjaa myöhemmässä kuulustelussa kyseessä olevan Salmisaaren viina (30.6.1960, s. 1). Kysyttäessä Gustafsson on kieltänyt heillä olleen mukana likööriä ja sanonut, ettei hän ollut havainnut niemekkeessä tyhjää likööripulloa (23.6.1960, s. 2). Edelleen Gustafsson kertoo heillä mukana olleen kaksi Toivolan kaupasta ostettua pilsneripulloa (23.6.1960, s. 3). Gustafsson kertoo hänen ja Boismanin korkanneen Salmisaaren viinapullon ja juoneen sen melko nopeasti. Gustafssonin mukaan pulloon oli jätetty viisi senttiä aamua varten, ja kysyttäessä Gustafssonin mahdollista humalatilaa hän sanoi, että "se tuntui pikkaisen". Gustafssonin mukaan tytöt eivät olleet osallistuneet ryyppäämiseen (s. 2).

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo heillä olleen mukana Salmisaaren viinaa ja sitruslikööriä (29.3.2004, s. 6). Gustafsson sanoo, ettei heillä ollut mukana pilsneriä (30.3.2004, I, s. 5). Vuoden 2004 ensimmäisessä, 29.3.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafsson kertoo, että teltan pystyttämisen jälkeen *"sitte siinä illalla heiluttiin ja korkattii...mutt ei se oikeen maittanu....."* (s. 3). Kysyttäessä tarkemmin alkoholin nauttimisesta illan aikana Gustafsson toteaa *"No siit ei montaa punssia tehty kylläkään...ei niistä ollu kumpasestakaan edes varttia pois"*. Gustafsson kertoo kaikkien seurueen jäsenten nauttineen alkoholia ja heidän sekoittaneen Salmisaarta ja likööriä keskenään (s. 6).

Myöhemmissä kuulusteluissa Gustafsson arvelee mukiin kiertäneen pari kertaa. Kysyttäessä miksi alkoholia ei juotu loppuun, Gustafsson kertoo, ettei se maistunut ja juomisen loputtua pullot jäivät telttapaikalle laukkujen viereen lojumaan (30.3.2004, I, s. 5). Gustafsson arvelee molempiin pulloihin jääneen reilusti yli puolet jäljelle (1.4.2004, s. 4). Gustafssonille on 1.4.2004 suoritetussa kuulustelussa ilmoitettu tutkinnassa tulleen esille, että lähes kaikki mukana ollut alkoholi on juotu. Gustafsson kiistää tämän ja kerrottaessa hänelle, että hän on myös itse näin vuonna 1960 suoritetussa kuulustelussa kertonut, hän toteaa, ettei usko näin tapahtuneen (s. 4). Aiemmin suoritetussa kuulustelussa hän oli todennut, että he eivät olleet kännissä, mutta 1.4.2004 kysyttäessä asiaa uudelleen viitaten samalla punakantisen muistivihon merkintään "Sepi ja Nisse kännissä" (Liite 11) hän arvelee heidän olleen hiprakassa (s. 9).

7.4.2004 suoritetussa kuulusteluissa Gustafsson sanoo, ettei hän muista paljonko alkoholia jäi jäljelle tai oliko hän kännissä (s. 7). Viitattaessa hänen sanoneen 1960-luvun kuulusteluissa, että pulloon jäi viisi senttiä aamuksi, Gustafsson toteaa sen olevan paljon mahdollista (s. 7). Gustafsson ei osaa sanoa kuinka nopeasti alkoholi nautittiin, mutta arvelee sen tapahtuneen pikkuhiljaa (22.4.2004, s. 6). Kerrottaessa Gustafssonille, ettei muiden retkeläisten veressä havaittu alkoholipitoisuuksia hän sanoo, ettei ymmärrä miten se on mahdollista (14.4.2004, s. 6). Kuulustelussa Gustafsson sanoo ryhtyneensä nukkumaan "koska maailma pyöri"

(14.4.2004, s. 11), ja nukahtaneensa alkoholin vaikutuksen alaisena ja väsyneenä (1.4.2004, II, s. 2). Kun Gustafssonille annettiin 13.5.2004 suoritetussa kuulustelussa tiedoksi hänen kertoneen 1960-luvulla vain poikien nauttineen alkoholia, hän sanoo, ettei hän muista nauttivatko tytöt alkoholia vai eivät (s. 2).

4.5 TUNNELMA

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 ja 2004 kuulusteluissa, ettei heillä ollut retken aikana riitaa (23.6.1960, s. 5 ja 29.3.2004, s. 9). Vuonna 2004 suoritetuissa kuulustelussa kysyttäessä hän vastaa, ettei ketään seurueen jäsentä kiusattu tai pilkattu (7.5.2004, s. 8), eikä hän muista, että he olisivat illan aikana tapelleet (1.4.2004, II, s. 3).

Vuonna 2004 Gustafsson kertoo hänen ja Björklundin suhteen edenneen illan aikana suuteluun ja halailuun (29.3.2004, s.7). Kysyttäessä hän sanoo, että on teltassa ennen nukkumaan menoa suutelun ohessa kokeillut Björklundin rintoja paidan päältä ja kertoo, ettei Björklund vastustellut häntä (30.3.2004, I, s. 9). Gustafsson sanoo, ettei hänellä ollut tarvetta mennä lähentelyssä "pidemmälle" (12.5.2004, s. 6). Hän kertoo hänen ja Boismanin hankkineen pimeiltä markkinoilta retkelle mukaan kondomeita "kaiken varalta jos sattuu tarvitsemaan" (s. 7).

4.6 TELTTAAN MENO JA NUKKUMAJÄRJESTYS

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoi vuoden 1960 kuulustelussa, että nukkumaan meno oli tapahtunut kello 22.30 (23.6.1960, s. 4).

Vuonna 2004 Gustafsson arvioi telttaan menon tapahtuneen ennen auringon nousua, noin kello 01.30-02.00 (30.3.2004, I, s. 8). Hän kertoo tyttöjen menneen ensin telttaan ja poikien menneen heidän jälkeensä, ja hän arvelee itse menneensä telttaan viimeisenä koska hän oli sulkenut teltan narut (s. 8). Myöhemmin Gustafsson sanoo hänen ja Björklundin menneen ensin telttaan ja Mäen ja Boismanin tulleen heidän perässä (s. 10). Hän arvelee olleensa teltassa Björklundin kanssa kahdestaan 5-15 minuuttia (30.3.2004, I, s. 10 & 1.4.2004, I, s. 6).

Gustafsson kertoo ja piirtää, samoin kuin vuonna 1960 kuulustelussa, poikien nukkuneen kyljillään teltan keskellä ja tyttöjen kyljillään ulkolaidoilla, seurusteluparien olleen kasvotusten (23.6.1960, s. 4 & 30.3.2004, I, s. 13). Hän kertoo, ettei teltassa ollut mitään kummempaa keskustelua (30.3.2004, s. 8). Hän sanoo olevansa satakymmenenprosenttisen varma, että sen jälkeen kun he olivat menneet telttaan, kukaan ei ole poistunut sieltä (s. 14). Hän kertoo Björklundin lähentelyn ohessa kaikkien toivottaneen hyvää yötä ja ruvenneen nukkumaan (1.4.2004, I, s. 7).

4.7 ONKIMINEN JA UIMINEN YÖLLÄ

Todistaja Aili Karjalainen (14.6.1960 kuulustelu) kertoo menneensä Bodominjärven rannalla olevaan Oittaa kartanon saunan rantaan 5.6.1960 kello 3.45 aikaan pesemään pyykkiä. Hän oli nähnyt noin 400 metrin etäisyydellä olevassa niemessä alle 20-vuotiaan nuorukaisen onkimassa. Niemi oli sama, josta myöhemmin löydettiin kuolleet retkeilijät. Oltuaan rannassa noin puoli tuntia hän oli havainnut edellä mainitun niemen länsipuolella olevassa niemessä kaksi alle 20-vuotiasta nuorukaista. Tällöin hänen ensiksi mainitsemansa onkija ei ollut enää paikallaan. Todistajan arvion mukaan onkija saattoi olla toinen kahdesta nuorukaisesta. Kohta sen jälkeen, kun todistaja oli havainnut nuorukaiset, toinen oli juossut lahden pohjukkaan toisen

jäädessä niemeen. Ketään muita henkilöitä todistaja ei ollut nähnyt järvellä tai sen rantamilla. Uudelleen kuultuna 2.7.2004 Aili Karjalainen ei muistanut, mihin hänen aiemmassa kuulustelussa mainitsemansa kellonajat perustuivat. Hän on merkinnyt kuulusteluun liitetyille karttalehdelle sijaintinsa ja niemekkeet.

Rikospaikkatutkinnan mukaan tapahtumapaikalta teltan sisältä on löydetty punakantinen Björklundille kuulunut lauluvihko, jossa viitataan yölliseen onkimiseen (kts. 5.3 Punakantinen lauluvihko, Liite 11)

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 kuulusteluissa Boismanin maininneen retken menomatalla, että hän menee yöllä kalastamaan (30.6.1960, s. 2). Gustafsson kertoo 23.6.1960 suoritettussa kuulustelussa (s. 4-5) heränneensä ennen auringon nousua, kello 04 aikaan, jolloin hän oli todennut Boismanin kaivavan kassistaan esiin kalastustarvikkeitaan ja lähtevän teltasta ulos. Gustafssonin mukaan hän oli tyttöjen nukkuessa myös noussut ja pukeutunut uimahousut ylleen, ja aikomuksenaan mennä uimaan kävellyt Boismanin luokse niemekkeen päähän olevalle kalliolle. Gustafsson kertoo, ettei hän mennyt uimaan koska vesi oli kylmää, vaan hän palasi teltalle noin 15 minuuttia kalliolla oltuaan. Samanaikaisesti Boisman oli lähtenyt siirtymään länsipuolella olevaan niemekkeeseen. Gustafssonin palattua teltalle hän oli todennut tyttöjen olevan teltassa hereillä. Hän oli tämän jälkeen vaihtanut vaatteet ylleen ja kävellyt takaisin samaan paikkaan niemekkeen kärkeen. Täällä seistessään Gustafsson oli todennut Boismanin olevan länsipuolella olevan niemekkeen kärjessä onkimassa, jolloin Gustafsson oli kertomansa mukaan mennyt takaisin teltalle, hakenut teltasta kassinsa ja ruvennut syömään. Syötyään hän oli mennyt omalle paikalleen makuulle. Gustafssonin arvelun mukaan Boisman oli palannut telttaan oltuaan poissa noin tunnin ajan, sulkenut oviaukon, ja he olivat ruvenneet nukkumaan samassa järjestyksessä kuin aiemmin.

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo hänen ja Boismanin onkineen alkuillasta niemen kärjessä, mutta kertoo, että tämän jälkeen he eivät ole onkineet (30.3.2004, I, s. 7). 1.4.2004 suoritettussa I kuulustelussa kysyttäessä lauluvihkon merkinnästä ”Ylös yöllä kahden aikaan. Sepi metskaamassa” Gustafsson sanoo, ettei hän muista kaikkia yhteyksiä, mutta se voi olla että he ovat olleet tuolloin onkimassa (s. 8). Edelleen kysyttäessä Oittaaan kartanon tilanhoitajan vaimon Aili Karjalaisen havainnosta, jonka mukaan nimessä on ollut kaksi poikaa onkimassa ja toinen on poistunut reippain askelin onkipaikalta, Gustafsson kysyy oliko tämä ensimmäisellä vai toisella kerralla kun he olivat onkimassa (1.4.2004, II, s. 3). 7.5.2004 suoritettussa kuulustelussa kysyttäessä Gustafssonin mahdollisia tekemisiä kun Boisman on ollut yöllä onkimassa, hän ei osaa sanoa onko hän tällöin ollut onkimassa Boismanin kanssa vai Björklundin kanssa teltassa (s. 6). 12.5.2004 suoritettussa kuulustelussa kysyttäessä uudelleen Aili Karjalaisen havainnosta Gustafsson ei osaa vastata mistä on kysymys (s. 5).

4.8 ALUEELLA HAVAITUT MUUT IHMISET

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo 23.6.1960 suoritettussa kuulustelussa rannan tyhjentyneen ihmisistä puoli tuntia heidän saapumisensa jälkeen (s. 2). Kysyttäessä Gustafsson on sanonut, ettei hän ollut nähnyt ketään muita henkilöitä liikkuvan itä- tai länsiniemekkeellä sinä aikana, jonka he itäniemessä olivat viettäneet. Kukaan seurueen jäsenistä ei Gustafssonin mukaan ollut myöskään maininnut nähneensä ketään edellä mainituissa paikoissa (s. 6).

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo aluksi, ettei hän nähnyt illan tai yön aikana alueella muita henkilöitä kuin uimarannalla alkuillasta olleet uimarit, jotka olivat poistuneet

alueelta noin klo 21 aikaan (30.3.2004, I, s. 7). Hän sanoo olevansa täysin varma siitä, ettei ole illan aikana keskustellut kenenkään seurueeseen kuulumattoman kanssa tai liikkunut alueella teltaan menon jälkeen (30.3.2004, I, s. 14 ja 1.4.2004, I s. 7). Kysyttäessä Oittaa kartanon tilanhoitajan vaimon Aili Karjalaisen havainnosta Gustafsson toteaa niemen toisessa päässä olleen kaksi onkijaa, mutta retkeläiset eivät näitä henkilöitä koskaan tavanneet (1.4.2004, II, s. 3). Gustafsson sanoo olleensa koko illan samalla niemellä (s. 3). 7.4.2004 suoritetussa kuulustelussa kysyttäessä onko kuulusteltavalla mitään lisättävää tai muutettavaa aikaisemmin kerrottuun Gustafsson kertoo hänelle ennestään tuntemattomien, kahden kalapojan olleen pohjoisella niemellä, ja hänen ja Boismanin käyneen noin kello 21.30-23 aikaan heitä katsomassa ja heittäneen huulta heidän kanssaan. Gustafsson kuvaa kalapoikien ikää ja ulkonäköä. Kysyttäessä hän arvelee kertoneensa tapaamistaan kalapojoista myös vuoden 1960 kuulusteluissa (s. 2). Pyydettyä Gustafsson sijoittaa onkipojat alueesta piirtämäänsä karttaan todeten "oletetaan nytte että ne olis tässä (läntisen niemen lännen puoleisella rannalla) näin vierekkäin" (13.5.2004, s. 10).

4.9 VIIMEINEN MUISTIKUVA

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo 23.6.1960 kuulustelussa viimeisen muistikuvan olleen se, kun Boisman oli palannut yöllä onkimasta ja he olivat ruvenneet nukkumaan samassa järjestyksessä kuin illalla (s. 5). Vuoden 1960 kuulusteluissa ei käsitellä sitä, milloin Gustafssonin muisti palaa.

Vuoden 2004 kuulustelussa viimeinen muistikuva on Gustafssonin arvion mukaansa se, kun hän heidän kaikkien mentyä teltaan suuteli Björklundin kanssa ja he olivat ruvenneet nukkumaan (30.3.2004, I, s. 9). Nukahtamisen jälkeisistä tapahtumista Gustafsson ei kertomansa mukaan muista mitään (s. 9). Hän sanoo, ettei tuntenut kipua kun hän menetti muistinsa (s. 10). Kysyttäessä kuuluiko tuolla hetkellä mitään ääniä, Gustafsson vastaa "ei, oli hiljaista kuin hupatossutehtaalla" Kysyttäessä hän tarkentaa, ettei ääniä kuulunut sisältä tai ulkoa (s. 10).

Gustafsson kertoo seuraavien muistikuviansa olevan Töölön sairaalasta torstaiamuna kun hän heräsi kauheaan päänsärkyyn ja ihmetteli, että kuinka hän siellä oli.

5 MUKANA OLLUT VARUSTUS

5.1 MUKANA OLLEET TAVARAT

Todistaja Bernt Grims, (17.6.1960 kuulusteltu) joka näki 4.6.1960 retkelle lähdössä olleen Nils Gustafssonin Vantaalla Askelan kioskin luona, kertoo Gustafssonilla olleen mukana retkeilyvarusteita, mm. kassi ja huopa.

Rikospaikkatutkinnassa tapahtumapaikalta on löytynyt virvoitusjuomapulloja ja eväitä. Teltan sisältä on löytynyt kaksi huopaa ja Mäen pää on peitetty huovalla.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa heillä olleen mukana mm. juoma- ja ruokatarvikkeita (29.3.2004, s.7), sekä kalastusvälineitä (30.3.2004, I, s. 3). Hän muistelee kaikilla olleen mukana kassit (1.4.2004, I, s. 2), ja kertoo omassa kassissaan olleen

eväitä ja kikkapihdit. Kysyttäessä mukana olleista huovista Gustafsson sanoo, ettei hän muista sellaisia (12.5.2004, s. 5).

5.2 SEURUEEN JÄSENTEN VAATETUS

Irmeli Björklund

Rikospaikkatutkinnan mukaan Björklundin vaatetuksena oli vaaleansiniharmaa villapaita, vaaleanvihreät farmarit, joiden etutaskussa oli yksi Abloy-avain, vaalea beigevärinen pusero, rintaliivit ja sukat.

Alkuperäisen tutkintamuistion mukaan Björklundin omaisille on 6.6.1960 luovutettu villatakki, jonka kauluksessa oli 16 reikää, silkkihuivi, pitkät housut, pusero, jonka kauluksessa oli 17 reikää, villapusero, housut, liivit, rintaliivit, pyyheliina, kengät ja vyö (Liite 25). Björklundin vaatteiden reiät ovat syntyneet tapahtuneen yhteydessä ja ovat teräseen iskujen aiheuttamia.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulustelussa Björklundilla olleen jalassa valkoiset pitkät housut ja naisten kesäpusero (29.3.2004, s.10).

Tuulikki Mäki

Rikospaikkatutkinnan mukaan Tuulikki Mäen yllä oli keltainen trikoopusero, siniset farmarihousut, vyö ja alushousut.

Alkuperäisen tutkintamuistion mukaan Tuulikki Mäen omaisille on 6.6.1960 luovutettu keltainen pusero, vyö, farmarihousut, housut, kengät, uimapuku, rintaliivit, keltainen villatakki, anorakki, keinomokkatakki, silkkihuivi, pusero, nilkkasukat, eväslaukku ja huopa. (Liite 25)

Todistaja Reino Mäki (22.4.2004 kuulustelu), joka on Tuulikki Mäen veli, kertoo perheenjäsentensä hakeneen Björklundin ja Tuulikki Mäen vaatteita, laukun ja huovan Leppävaaran poliisiasemalta ennen hautajaisia. Reino Mäki kertoo äitinsä pyynnöstä polttaneensa em. henkilöiden vaatteet. Huopa oli kaivettu kotitalon maastoon. Reino Mäen mukaan huopa oli ollut verinen ja siinä oli ollut useampia hiustuppoja. Reino Mäki kertoo hänelle tulleen mieleen, että teltassa oli kovasti tapeltu ja revitty hiuksista.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulustelussa Tuulikki Mäellä olleen suunnilleen samanlaiset vaatteet kuin Björklundilla (29.3.2004, s.10).

Seppo Boisman

Rikospaikkatutkinnan mukaan Boismanin yllä oli sininen kauluspaita, valkoinen trikoinen aluspaita ja pitkät siniset farmarihousut. Alusvaatetuksena oli vaaleat trikooalushousut ja harmaat verryttelyhousut. Jaloissa oli siniset sukat. Farmarien taskuissa oli kaksi Abloy-avainta, nenäliina ja käyttämätön kondomi.

Alkuperäisen tutkintamuistion mukaan Boismanin omaisille on 8.6.1960 luovutettu alushousut, välihousut, päällishousut, aluspaita, päiväpaita, villapaita, kypärä, nahkavyö, kaulaliina, sukat ja nahkasormikkaat (Liite 25).

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulustelussa Boismanilla olleen farmarit ja ruudullinen paita (29.3.2004, s.10).

Nils Gustafsson

Rikospaikkatutkinnan mukaan Gustafssonin yllä oli ollut farmarihousut, harmaa villapaita ja jaloissa sukat. Vaatteiden oli todettu olevan kunnossa ja housunnappien kiinni.

Alkuperäisen tutkintamuistion mukaan Gustafssonille on 7.6.1960 luovutettu hänen päältään otetut farmarihousut, sukat, alushousut, päällyspaita ja villapaita (Liite 25).

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo 23.6.1960 kuulustelussa pitäneensä nahkatakiaan pään alusena teltassa (s. 4).

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo, että illan aikana hänellä oli päällään farkut ja pitkähihainen punaruudullinen kesäpaita (29.3.2004, s. 3). Hän ei ole varma oliko hänellä villapaita tai slipoveri mukana retkellä (30.3.2004, I, s. 8). Gustafsson kertoo, että nukkuessa hänellä oli päällään paita ja housut. Hän arvelee nukkuneensa ilman sukkia. Nahkatakkinsa hän oli laittanut telttaan pään aluseksi (29.3.2004, s. 3).

5.3 PUNAKANTINEN LAULUVIHKO

Rikospaikkatutkinnan mukaan tapahtumapaikalta teltan sisältä on löydetty Björklundille kuulunut punakantinen lauluvihko, jonka loppupään eräälle sivulle on kirjoitettu teksti:

*5:pnä retkellä Poodomjärvellä
Sepi ja Nisse olivat kännissä
Ylös yöllä 2 aikaa
Sepi oli metskaamassa*

Teksti on aloitettu kuulakärkikynällä ja jatkettu loppuun lyijykynällä.

Rikoslaboratorion tutkimuksissa on todettu punakantiseen lauluvihkon osalta seuraavaa (Liite 11):

RTL 8087/3/03/8.10.2003 lausunnossa todetaan, että punakantisen lauluvihon tekstin "5 päivänä Retkellä. ...jne" on kirjoittanut eri henkilö kuin lauluvihon laulun sanat. Lisätutkimuksia varten Anja Mäen sisarelta saatiin Mäen muistikirja. RTL 8087/7/03/17.11.2003 lausunnossa todetaan tutkimuksessa saadun viitteitä siitä, että "5 päivänä Retkellä... teksti on saman kirjoittajan käsialaa kuin Anja Mäen omaisilta saadun muistikirjan teksti.

RTL 8087/8/03/16.03.2004 lausunnossa todetaan, että sanoilla "5 päivänä Retkellä... olevan tekstin sisältö on kokonaisuudessaan seuraava: "5 päivänä Retkellä Puudomjärvellä Sepi ja Nisse olivat kännissä ylös yöllä 2 aikaa Sepi oli metskaamassa".

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 1960 kuulusteluissa, ettei hän ollut havainnut kenenkään kirjoittavan lauluvihkoon illan aikana. Lauluvihkossa olevan kirjoituksen Gustafsson on arvellut olevan Boismanin käsialaa (30.6.1960, s. 3).

Vuonna 2004 kuulustelussa kysyttäessä punaisesta lauluvihkosta Gustafsson toteaa, ettei hän muista sellaista ja kysyttäessä kirjoitettiin siihen yöllä mitään Gustafsson vastasi ensin "ei", mutta edelleen kysyttäessä hän ei osaa sanoa ovatko tytöt kirjoittaneet siihen jotakin retken aikana (30.3.2004, I, s. 10). Lauluvihko on näytetty Gustafssonille 1.4.2004 suoritetussa I kuulustelussa ja sen mahdollisesta tuttuudesta kysyttäessä hän on vastannut, ettei hän ole ikinä lukenut sitä. Kysyttäessä Gustafsson sanoo, ettei lauluvihkoa ole koskaan aikaisemmin esitetty hänelle. Gustafsson sanoo myös, ettei hän tiedä kenen käsialaa lauluvihkossa oleva, Bodominjärven retkeä koskeva kirjoitus on (s. 8). 13.5.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafsson toteaa, että hänen muistinsa mukaan poliisit ovat näyttäneet hänelle lauluvihkon 1960-luvulla (s. 5).

6 ALUEELLA TAPAHTUMA-AIKAAN LIIKKUNEET HENKILÖT

6.1 AAMUYÖLLÄ ALUEELLA LIIKKUNEET TODISTAJAT

Tutkinnassa on tullut esiin seuraavien henkilöiden liikkuneen Bodominjärven alueella *aamuyön* tunteina: Oittaa kartanon tilanhoitajan vaimo Aili Karjalainen, lintubongarit Kalevi Haapalainen ja Heikki Salonen, sekä onkipoika Olavi Kivilahti. Kunkin kuulustelu on kuvattu alla, lukuun ottamatta Aili Karjalaisen kuulustelua joka on kohdassa 4.7.

Todistaja Heikki Salonen (13.6.1960 kuulustelu) kertoo olleensa tapahtuma-aikaan 16-vuotias ja lähteneensä yhdessä Kalevi Haapalaisen kanssa 5.6.1960 kello 5.30 kävelemään Bodominjärven etelärantaa, tarkoituksenaan rengastaa lintuja. Lähestyessään tapahtumapaikan niemekettä vähän ennen kello 6:tta Salonen oli kuullut ääntä, minkä hän arveli ihmisääneksi. He olivat saapuneet niemekkeeseen ja nähneet noin 20-25 metrin päässä kaksi puunrunkoja vasten nojallaan olevaa moottoripyörää ja niiden välittömässä läheisyydessä kasassa olevan teltan. Salonen kertoi nähneensä kasassa olevan teltan päällä makaavan miehen, jolla oli ollut päällään tummat housut, mutta muuta miehestä ei ollut näkynyt. Teltan takaa oli lähtenyt mies niemen itärantaan päin. Salonen ei osannut tarkemmin kuvailla miestä. Salonen arveli miehen jääneen puiden ja pensaiden varjoon, sillä hän ei ollut havainnut mitään liikettä järvelle tai maalle päin. Salonen ja Haapalainen olivat poistuneet paikalta, etteivät häiritsisi Salosen arvion mukaan "jo heränneitä retkeläisiä". Salonen ja Haapalainen olivat jatkaneet matkaa Oittaa suuntaan ja he olivat arviolta 5-10 minuutin ajan tarkastelleet lintujen pesiä niemekkeiden välisen lahden pohjukan alueella. Tuona aikana he eivät olleet nähneet mitään liikettä tai kuulleet mitään erikoista ääntä. Jatkettuaan matkaa he olivat nähneet Veston työmaalle menevän vesijohtoviemärin läheisyydessä arviolta 10-12 vuotiaan pojan.

Uudelleen kuultuna (14.8.2003) Salonen kertoo, että hän oli ollut noin 20 metrin päässä teltasta, Haapalainen muutaman metrin edempänä. He olivat riidelleet, mennäkö tutkimaan moottoripyörää. Salosen mukaan vaaleaan paitaan tai takkiin pukeutunut aikuisen ihmisen hahmo oli poistunut teltan ja niemen kärjen välistä rantaan poispäin todistajasta. Salosen arvion mukaan hahmo oli varmasti kuullut heidän äänensä. Ilma oli tuolloin kuulas ja tyyni. Tämän jälkeen he olivat niemekkeiden välisessä lahden pohjukassa noin 20-30 metrin päässä niemekkeestä viidestä kymmeneen minuuttia ja olisivat tuolloin Salosen arvion mukaan kuulleet esimerkiksi avunhuudot. Salosen mukaan heidän olleessaan teltan lähistöllä he olisivat havainneet, jos joku olisi teltan päällä liikkunut tai valittanut. Kysyttäessä Salonen kertoo, ettei teltan päällä maannut henkilö ollut alaston, henkilön kasvoja ei näkynyt, eikä hän osaa tarkemmin kuvata näkemäänsä.

Todistaja Kalevi Haapalainen (13.6.1960 kuulusteltu, kuollut 27.3.1977) oli tapahtuma-aikaan 15-vuotias ja oli yhdessä Heikki Salosen kanssa 5.6.1960 kello 5.35 aikaan lähtenyt kävelemään Bodominjärven etelärantaa länteen päin. He olivat saapuneet etelärannassa olevan itäisen niemekkeen läheisyyteen kello 5.50-5.55 ja kuulleet jotakin ihmisääntä. He olivat nousseet niemekkeellä olleelle harjanteelle jossa oli telta, ja sen välittömässä läheisyydessä kaksi moottoripyörää koivuja vasten. Moottoripyörät havaittuaan Haapalainen oli nähnyt jonkun lähtevän teltan vierestä alas itärantaan. Koosta ja ruumiinrakenteesta Haapalainen päätteli kyseessä olevan mieshenkilön. Haapalainen arveli miehen pysähtyneen puiden ja pensaiden varjoon, koska jos tämä olisi lähtenyt kävelemään siitä maihin päin, niin Haapalainen olisi hänet varmasti havainnut. Haapalainen oli lisäksi havainnut kasassa olevan teltan ja sen päällä miehen makaavan. Miestä oli näkynyt vain vyötäröstä alaspäin ja kertoja oli havainnut tällä olevan päällään tummat housut. Todistaja oli ehdottanut Saloselle moottoripyörien tarkempaa tutkimista, mutta he eivät ryhtyneet siihen, vaan poistuivat länteen päin. Tällä matkalla he olivat nähneet arviolta noin 10-vuotiaan pojan läntisen niemekkeen länsipuolella kallioluodolla.

Todistaja Olavi Kivilahti (15.6.1960 kuulusteltu) oli tapahtuma-aikaan se, tuolloin 14-vuotias poika, jonka on Salosen ja Haapalaisen todistajakertomuksissa mainittu olleen alueella. Kivilahti oli 5.6.1960 kello 3.40 aikaan lähtenyt kotoaan, tarkoituksenaan mennä onkimaan. Hän oli tullut heti kello 4 jälkeen lähinnä Oittaa kartanoa olevaan niemeen, jossa oli odottanut tovereitaan. Hän ei ollut kuullut normaalista poikkeavia ääniä. Noin kello 6 aikaan hän oli nähnyt tuntemattoman miehen kulkevan keskimmäisen niemen tyvessä länsipuolella kohti Veston työmaata. Hän ei tiennyt miehen tulosuuntaa. Hän oli ollut 40-50 metrin päässä miehestä, joka oli kulkenut verraten nopeasti. Mies oli ollut 20-30 vuotias, 170-180 cm pitkä, normaalivartaloineen, suoraryhtinen ja hänellä oli taaksepäin kammatut suorat vaaleanruskeat hiukset, tummat housut ja vaalea pikkutakki. Kengistä Kivilahdella ei ollut havaintoa. Todistaja oli poistunut noin kello 8 aikaan kotiin ja palannut myöhemmin takaisin. Kivilahdella ei ollut kelloa, mutta hän sanoi tottuneensa arvioimaan aikoja.

Olavi Kivilahti hypnotisoitiin 31.1.1966, jolloin hän on kuvannut rannalla kävelleellä 20-30 vuotiaalla miehellä olleen vaalea takki, mustat housut, vaaleanruskeat hiukset, kasvoissa ei ollut erityistä. Jalassa hänellä oli mustat puolikengät. Mies tuli tapahtumapaikalta päin ja vaikutti kiireiseltä.

Uudelleen kuultuna (18.8.2003) Olavi Kivilahti kertoo lähteneensä liikkeelle noin puolen kilometrin päästä. Kello oli ollut soimassa neljän aikaan. Ko. paikalla on kolme niemeä peräkkäin. Todistaja oli sopinut tapaamisen lyhimpään, lähinnä kartanoa olevaan niemeen. Sen ja tapahtumapaikan välissä oli niemi ja metsää. Hän ei ollut kuullut ääniä. Todistajan näkemällä miehellä oli vaaleat housut ja ruskehtava takki. Todistajan etäisyys miehestä oli 200-300 metriä. Todistaja on merkinnyt karttalehdelle kotinsa, odottelupaikkansa ja miehen kulkusuunnan.

6.2 AAMULLA TAPAHTUMAPAIKALLA OLLEET TODISTAJAT

Tutkinnassa on tullut esiin seuraavien henkilöiden liikkuneen Bodominjärven alueella aamun tunteina: kalastusmatkalla olleet Martti ja Ruth Koli, uintireissulla olleet Harriet Johansson,

Nils Erik Blomqvist, Marita Stigman, Henrik Rosenqvist ja Siv Jansson-Knuts, sekä hälytyksen tehnyt Esko Johansson. Kunkin todistus on kuvattu alla.

Todistaja Martti Koli (12.9.2003 kuulustelu) kertoo tullessa pikkupoikansa kanssa ongelle Bodominjärvelle 5.6.1960 noin kello 7 aikaan. He olivat onkineet veneestä noin 200 metrin päässä tapahtumaniemestä. Todistajan vaimon tultua paikalle todistaja oli soutanut veneensä niemen idän puoleiselle sivulle. Todistajan vaimo oli tullut sanomaan, että paikalla on varmaan tapeltu seurueen kesken, jolloin todistaja oli mennyt katsomaan tapahtumapaikkaa lähemmin. Todistaja kuvaa, että töyräällä olevan teltan narut oli katkaistu ja sen harja oli vedetty puukolla auki. Päällimmäisenä ollut henkilö hengitti, mutta alimmaisista ei paljon näkynyt. Todistajan muistikuvien mukaan teltassa oli ikään kuin puukolla tehtyjä reikiä ja toinen tytöistä oli puettu ja toisella oli ainakin rintaliivit.

Todistaja oli ollut myös edellisenä iltana uimassa niemiä välisessä lahden pohjukassa, kun teltasta löytyneet henkilöt olivat tulleet paikalle moottoripyörillään. Nuoret olivat kiinnittäneet huomiota, koska olivat paikkakunnalla vieraita.

Todistaja Ruth Koli (8.10.2003 kuulustelu) kertoo tullessa tapahtumapaikalle 5-vuotiaan tyttärensä kanssa 5.6.1960 noin kello 9 aikaan. Hän oli kävellyt aivan mytyssä olleen teltan viereen ja oli ensin luullut seurueen nukkuvan juovuksissa ja tapelleen keskenään. Teltan päällä oli ollut selällään mies, jonka kasvot olivat olleet vereentyneet ja jossa oli ollut karpäsiä. Miehen jalat olivat olleet koukussa ja muutaman kerran toinen polvi oli pudonnut alas, jolloin hän oli nostanut tai vetänyt sen hiljaa ylös. Muutoin mies oli vaikuttanut tiedottomalta. Tytöt olivat vierekkäin ja toinen poika reunassa. Todistaja muistikuvien mukaan toisen tytön pää oli ollut ikään kuin alaspäin. Teltan päällä maanneella miehellä oli vaatteet yllään, muiden vaatuksesta todistajalla ei ollut muistikuvaa. Todistaja oli ollut edellisenä iltana paikalla, kun teltasta löytyneet henkilöt olivat tulleet paikalle moottoripyörillään.

Todistaja Harriet Johansson, s. Husman, (2.4.1966 kuulustelu, kuollut 14.5.1989) oli tapahtuma aikaan 15-vuotias ja hän oli ollut aamulla 5.6.1960 Bodominjärvellä yhdessä sisarensa Marita Husmanin ja Nils Erik Blomqvistin kanssa. Todistaja ja Blomqvist olivat tulleet aivan leiripaikan viereen. Todistaja oli ensiksi ajatellut, että onpa siinä tapeltu. Täysissä pukimissa ollut Nils Gustafsson oli heiluttanut kättään ja puhunut jotain, joista sanoista ei ollut saanut selvää. Yksi nainen oli ollut alasti vatsallaan. Toisesta naisesta ja miehestä oli näkynyt vain hiukset ja jalvoja.

Todistaja Nils Erik Blomqvist (10.6.1960 kuulustelu, kuollut 14.2.1997) oli ollut tapahtuman aikaan 16-vuotias ja tullut yhdessä Harriet Husmanin kanssa Oittaaan rantaan uimaan 5.6.1960 noin kello 9 aikaan. Noin kello 10 hän oli nähnyt luhistuneen teltan päällä miehen makaavan, ja hänen kasvonsa olivat olleet veriset. Blomqvist oli mennyt lähemmäksi telttaa jolloin hän oli nähnyt maassa liikkumattomana makaamassa kaksi naista, joista toisen keskiruumis oli paljas.

Todistaja Marita Stigman, s. Husman (9.3.1966 kuulustelu, kuollut 2.10.2003) oli tapahtuman aikaan 19-vuotias. Hän oli tullut Bodominjärven rantaan uimaan ensimmäisenä helluntaipäivänä vuonna 1960 yhdessä Harriet Husmanin ja Nils Blomqvistin kanssa. He olivat nähneet kasassa olevan teltan, jonka päällä oli poika, joka liikkui. Teltan seassa oli ollut kaksi tyttöä. Stigman oli ollut teltasta noin kahden tai kolmen metrin päässä. Uudelleen kuultuna (9.4.2003 puhelinkuulustelu) Stigman kertoo nähneensä tapahtumapaikalla kasassa olleen teltan päällä vatsallaan olevan elottoman nuoren naisen, jonka ylävartaloa peitti villapusero. Naisen

alavartalo saattoi olla paljaana. Naisen vieressä oli selällään nuori mies, joka liikkui puolelta toiselle, hengitti raskaasti ja piti valittavaa ääntä. Stigmanin ajatus näkemästään oli, että paikalla oli tapeltu.

Todistaja Henrik Rosenqvist (21.7.2004 kuulustelu) oli tapahtuma-aikaan 16-vuotias. Hän oli tullut tapahtumapaikalle 5.6.1960 noin kello 9-10. Hän oli noin kahden metrin päässä kasaan painuneesta teltasta, jonka päällä oli kolme veristä ihmistä. Heidän sukupuoltaan hän ei tiennyt. Todistaja ei muistanut, olisiko joku uhreista ollut alasti. Todistaja muisti, kuinka paikalle tullut poliisi oli nostanut telttakankaan laskoksen yhden uhrin pään päältä. Uhrin oikeassa ohimossa oli teräväreunainen viiltomainen reikä ja vastaavalla kohdalla telttakankaassa viiltomainen reikä. Tämä uhri oli hieman erillään kahdesta muusta ja makasi ehkä vasemmalla kyljellään pää mannerta kohti.

Todistaja Siv Jansson-Knuts (2.6.2004 kuulustelu). Tapahtuma-aikaan 15-vuotias todistaja oli mennyt 5.6.1960 Bodominjärvelle uimaan yhdessä serkkunsa Nils Blomqvistin kanssa. Noin kello 10 aikaan todistaja oli kuullut rantatörmän yläpuolelta heikkoa uikutusta. Kiivettyään rantatörmälle todistaja oli nähnyt kokoon lysähtäneen teltan ja keskellä verisen mieshenkilön, joka oli maannut osittain oikealla kyljellään. Todistajan tultua teltan luo ko. henkilö oli liikkumaton ja hänellä oli ollut silmät kiinni ja uikuttaminen oli loppunut. Todistaja oli mieltänyt miehen tajuttomaksi. Todistajan mielestä miehen alavartalo oli teltan sisällä tai laskosten välissä. Todistaja ei muista miehen vaatejusta tai vammoja.

Todistaja Esko Johansson (30.6.1960 kuulustelu, kuollut 15.6.1992) oli mennyt Bodominjärven eteläpäässä oleville niemille uimaan 5.6.1960 noin kello 11 aikaan. Itäisemmän niemen keskipaikkeilla polun kohdalla oli ollut kasassa teltta, jonka päällä oli ollut verta ja neljä henkilöä, joista yksi oli elossa. Todistaja oli lähtenyt yhdessä Sigurd Vuolasmaan kanssa vesilaitoksen rakennustyömaan konttorihuoneeseen hälyttämään poliisin. Tämän jälkeen he olivat palanneet tapahtumapaikalle ja noin 15-20 minuutin kuluttua paikalle oli saapunut poliiseja Leppävaarasta ja vähän myöhemmin ambulanssi. Teltta oli ollut itä-länsi-suuntaisesti suuaukko itään päin. Elossa ollut mies oli maannut päällimmäisenä selällään kädet ristissä rinnan päällä ja poikkipäin teltan suuntaan nähden, sen oviaukon vastakkaisessa päässä. Hänellä oli yllään farmarit, harmaa villapaita ja sukat. Asusteet olivat kunnossa. Miehen vieressä teltan oviaukon puolella oli ollut vasemmalla kyljellään koukussa, alaruumiiltaan osaksi paljaaksi riisuttu nainen. Toinen nainen oli ollut edellisiin nähden poikittain, ja maannut oikealla kyljellään siten, että pää oli ollut ensin mainitun naisen jalkojen välissä. Niemen kärjen puoleisen teltan sivulla oli ollut teltan peitossa, sen pituussuunnassa selällään makaamassa toinen nuori mies.

Todistaja Sigurd Vuolasmaa (9.2.1962 kuulustelu, kuollut 11.2.1972) oli ollut Bodominjärven itäniemekkeessä 5.6.1960. Havaittuaan teltan todistaja oli nähnyt Esko Johanssonin, jonka kanssa hän oli lähtenyt vesilaitoksen rakennustyömaan konttorihuoneeseen hälyttämään poliisin. Tämän jälkeen todistaja oli mennyt tapahtumapaikalle, noin 15 metrin päähän teltasta, ja hän oli nähnyt teltan päällä makaavan miehen, joka oli liikkunut. Todistaja ei ollut mennyt lähemmäksi.

7 TAPAHTUMAPAIKKA LÖYTÖHETKELLÄ

7.1 VAINAJIEN JA NILS GUSTAFSSONIN ASENNOT JA SIJAINTI

Rikospaikkatutkinnan mukaan:

Seppo Boisman oli selällään teltan oikeassa reunassa ylävartalon ollessa telttakankaan peittämänä. Oikea jalka oli Mäen takapuolen alla ja kädet olivat rinnan päälle koukistuneina. Boismanin farmarihousujen etunapitus oli auki. Ulkoisina vammoina Boismanilla on todettu vasemmassa rystyessä hankaumaa, vasemmassa ohimossa ruhjehaava, alaleuassa vasemmalla ruhjehaava (samalla kohtaa alaleuan poikkimurtuma), ja kaulalla syviä pistohaavoja ja hankautumia.

Tuulikki Mäki oli oikealla kyljellä rikkirevityn telttakankaan päällä kippurassa siten, että Boismanin oikea jalka oli hänen takapuolensa alla. Mäen pää oli Björklundin oikean jalan alla. Mäen pää oli peitetty huovalla ja pusero oli noussut niin, että ristiselkä oli paljaana. Selkä oli Björklundin vatsapuoleen päin. Mäen jaloissa ei ollut kenkiä. Ulkoisina vammoina Mäellä on todettu oikean käden nimettömässä sormessa ruhjehaava, kaulalla hankaumaa, vasemmalla takaraivon alueella iso rosoreunainen ruhjehaava ja vasemman korvan yläpuolella pienempi ruhjehaava.

Irmeli Björklund oli keski- ja alaruumis paljaana telttakankaan päällä. Farmari- ja alushousut oli vedetty alas siten, että oikea jalka oli paljaana lahkeen ollessa tyhjänä nilkan päällä ja vasemmassa jalassa housut oli vedetty polvitaipeen alapuolelle asti. Björklundin oikea jalka on huovalla peitetyn Mäen pään päällä. Villapaita ja muut yläruumiin vaatteet olivat nousseet selän puolelta lapaluiden alakärjen korkeudelle ja vatsapuolelta navan ja rintojen välimaille. Vasen jalka oli melkein suorana, mutta oikea koukussa ja kummassakin jalassa oli sukka, mutta ei kenkiä. Björklundin vasemman jalan alla oli ruskea mokkapusero. Ulkoisina vammoina Björklundilla on todettu niskan ja osittain kaulan alueella noin 15 pistohaavaa, kasvoissa voimakkaita ruhjeita ja kummassakin kädessä haavoja ja hankaumia.

Nils Gustafsson oli todistajien Ruth Kolin ja Harriet Johanssonin (kts. Aamulla tapahtumapaikalla olleet todistajat 6.2) mukaan maannut selällään teltan päällä ja liikutellut jalkaansa ja heilutellut kättään. Ensimmäisenä paikalle tulleen poliisiviranomaisen, Gösta Lönnbergin (kts. alla) mukaan Nils Gustafsson makasi vasemmalla kyljellään alastoman Björklundin päällä.

Tapahtumapaikalla ovat olleet aamun tunteina mm. seuraavat poliisiviranomaiset:

Todistaja Gösta Lönnberg (5.9.2003 kuulustelu) oli toinen poliisimiehistä, jotka ensimmäisinä saapuivat paikalle. Hän oli tehnyt tapahtumapaikalla muistikirjaan piirroksia ja muistiinpanoja raportoidakseen asiasta eteenpäin. Tiedossa oli, että silloinen Uudenmaan rikostutkintakeskus ottaisi tutkintavastuun ja suorittaisi rikospaikkatutkinnan. Piirroksien ja muistiinpanojen mukaan teltan seassa on ollut alinna päädyssä selällään makaava henkilö, sen jälkeen oikealla kyljellä makaava keltapuseroinen nainen, sen jälkeen vasemmalla kyljellä makaava alaston nainen ja hänen päällä vasemmalla kyljellä makaava elossa ollut mies. Uudelleen kuultuna 2.3.2004 Lönnberg kertoo, että ympäristöetsinnässä oli löydetty kahdet kengät noin 200-300 metrin päässä tapahtumapaikalta. Etsinnöissä, joita suoritettiin myös miinaharavalla ja vesialueen osalta magneettinaaralla, ei löydetty tekovälineeksi sopivaa puukkoa. Uudelleen

kuultuna 27.5.2004 kysyttäessä Lönnberg sanoo, ettei hän muista havainneensa tapahtumapaikalla henkilön raahaamiseen viittaavia jälkiä. Lönnberg lisää, että jos raahaamisjälkiä olisi ollut, hän olisi lisännyt ne tapahtumapaikkapiirroksensa. Hän sanoo, ettei ole koskaan kuullut, että rikospaikkaan liittyisi raahausjälkiä.

Todistaja Kauko Paavola (25.5.2004 kuulustelu) toimi tapahtuman aikaan vanhempana konstaapelina Leppävaaran poliisiasemalla. Paavolan tehtäviin kuului pitää tapahtumapaikka muuttumattomana keskusrikospoliisin tutkijoiden paikalle tuloon asti. Hän oli 5.6.1960 tapahtumapaikalla pitkään tutkien muun muassa maastoa. Toinen tytöistä oli ollut lähes alasti, muilla vainajilla ja eloon jääneellä oli vaatteet yllään. Paavola ei osannut sanoa millaiset vammat Gustafssonilla oli, mutta hänelle oli jäänyt käsitys, ettei Nils Gustafsson ollut täysin tajuissaan tai sitten hän teeskenteli huonompikuntoista kuin todellisuudessa oli. Paavola ei havainnut tapahtumapaikalla minkäänlaisia raahausjälkiä, eikä kukaan tutkija ollut sellaisista mitään maininnut. Paavola sanoo kuulevansa raahauksesta ensimmäistä kertaa kyseisessä kuulustelussa vuonna 2004. Paavolan mukaan alkupään tutkinnassa poliisi oli selvittänyt kioskinomistaja Gyllströmiin liittyviä rikosepäilyjä ja tehnyt hänen luokseen myös kotietsinnän, mutta rikosepäily oli osoittautunut aiheettomaksi.

Todistaja Aatos Aalto (27.5.2004 kuulustelu) on tuonaikaisesta matkapäiväkirjastaan todennut, että hän on lähtenyt virkamatkalle Bodominjärvelle 5.6.1960 kello 13. Hänellä oli oma kamera mukanaan ja hän otti paikalla valokuvia saamiensa ohjeiden mukaisesti. Uhreista todistaja muisti paljasselkäisen tytön, jossa oli useita puukoniskuja. Pojan kasvot olivat ruhjoutuneet ja veriset; paikalla oli arveltu vammojen syntyneen kivellä lyömisestä. Toisen tytön vammoista todistajalla ei ollut muistikuvaa. Elooon jäänyt henkilö oli viety pois ennen todistajan paikalle tuloa. Teltan narut oli katkaistu ja siinä oli puukolla tehtyjä reikiä. Ympäristötiedustelussa vesilaitoksen suuntaan menevän polun varresta oli löydetty kahdet kengät. Ensimmäinen kenkäpari oli polun lähellä rannan suunnasta katsottuna oikealla puolella. Toinen kenkäpari oli noin 50 metriä kauempana polun oikealla puolella kallion kolossa. Jälkimmäiset olivat miesten mustat puolikengät, joiden pohjat olivat kuluneet. Kulumisen todistaja oli arvellut johtuneen siitä, että kengät olisivat kuuluneet moottoripyörää ajavalle henkilölle. Mihinkään raahausjälkiin teltan luona todistaja ei ollut kiinnittänyt huomiota, eikä kukaan muukaan sellaisesta maininnut.

Todistaja Knut Aas (10.6.2004 kuulustelu) on saanut tapahtumapaikalla tehtäväkseen teltan lähialueen eristämisen. Kysyttäessä Aas sanoo, ettei hänellä ole minkäänlaista muistikuvaa mahdollisista raahausjäljistä teltan luona tai sen läheisyydessä.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa, että löydettyäessä kaikki muut seurueen jäsenet paitsi hän, olivat teltan sisällä (14.4.2004, s. 11). Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa, ettei hänellä ole mitään havaintoa nukkumaan menon jälkeisistä tapahtumista ennen kuin tapahtumaa seuranneen torstain aamulta, jolloin hän heräsi Töölön sairaalassa (29.3.2004, s. 4). Gustafsson sanoo, että hänelle on kerrottu hänen löytyneen teltan päältä ja sanoo lisäksi, ettei hän vammojensa johdosta olisi voinut liikkua aamuyön tunteina (14.4.2004, s. 11 ja 3). Kysyttäessä miksi hän ei ole hakenut apua, Gustafsson vastaa, ettei hän ole päässyt mihinkään (26.4.2004, s. 7). Kysyttäessä mitä hän on tehnyt aamuyön ja aamupäivän tunteina Gustafsson vastaa, että ilmeisesti hän on nukkunut (s. 11). Gustafsson ei osaa kysyttäessä sanoa tai selittää miksi hän on ollut löydettyäessä puolialastoman Björklundin päällä (26.4.2004, s. 5 ja 7.5.2004, s. 9). 13.5.2004 suoritetussa kuulustelussa kysyttäessä todistajahavainnoista, joiden mukaan Gustafssonin asento on vaihdellut aamulla hänen

maatessa teltan päällä hän toteaa, ettei tiedä siitä mitään ja sanoo ”*munhan on täytynyt sitt mennä helkkarin pitkälle, että mä olen pystynyt hävittämään kaikki tavarat...koska nehän olis löytynyt silloin jos.....kaikki kadonnut tavara.*” (s. 3).

7.2 TAVAROIDEN SIJAINTI

Rikospaikkatutkinnassa:

Teltan pohjalta löytyivät seuraavat tavarat: moottoripyöräilijän varmuusvyö, musta nk. Islannin myssy, miesten harmaat nahkakäsineet, muovipussissa ollut posliinimuki, rikkoutunut juomalasi, tyhjä Jaffaa sisältänyt virvoitusjuomapullo, naisten musta kiilto nahkavyö, kaksi käytettyä ”kuukautisrättiä”, lyhyt kampa, linkkuveitsi, laulukirja, musta miesten nahkapusero, keltainen naisten villatakki, yhden savukkeen sisältävä Bristol-savukerasia, neljä savuketta sisältävä Broadvay-savukerasia, täysinäinen tulitikkurasia, neljä ilmeisesti etuhammasta, ilmeisesti päästä peräisin oleva luunkappale, harmaa vihreäraitainen huopa, harmaa ruskearuudullinen huopa ja ruskea naisten mokka-akki, jonka selkään oli kirjoitettu ”Masa + Kaija = Hessu”.

Teltan itäpuolelta löytyi naisten beigeväriset puolikengät, puupohjaiset terveyskengät, naisten vihreä villapusero, keltainen lyijykynänpätkä, kaksi tyhjää Jaffa-pulloa, naisten nenäliina, valkoinen siniraitainen froteepyyhe, puuhun ripustettuna valkoinen froteepyyhe, sininen naisten anorakki, karmiinin punainen naisten kaulahuivi, siniharmaa naisten kaulahuivi ja pensaaseen ripustettuna valkoiset naisten nilkkasukat ja yksi naisten uimapuku. *Rantavedestä* löytyi täysinäinen Jaffa- ja pilsneripullo ja rannalta yksi tyhjä pilsneripullo. Lisäksi *rannan lähettyviltä* oli löytynyt vajaa Jaffa-pullo. *Teltan pohjoispuolelta* löytyi noin viiden metrin etäisyydellä teltasta kuusi savuketta sisältänyt Armiro-savukerasia. *Teltan länsipuolelta* maasta löytyi valkoinen likainen kangaskäärö, jonka molempien päiden ympärillä oli kiedottuna vaaleata kuminauhaa. Avattuna käärö on todettu vanhaksi tyynyliinaksi, jonka koko on 40 x 48 cm. Alkuperäisessä tutkinnassa liinakääröä on epäilty tyttöjen kuukautissuojaksi. *Teltan eteläpuolella*, teltasta noin metrin etäisyydellä oli puuta vasten Gustafssonin moottoripyörä, rekisterinumero UL-901, jonka ohjaustangossa roikkui nahkavyö. Polun toisella puolella oli puuta vasten nojaamassa Boismanin moottoripyörä, rekisterinumero UN-331. Takapyörän vieressä maassa oli suojakypärä silmälaseineen ja teltan suojapussi, jossa oli nahkakäsineet. Hieman etäämpänä puun juurella oli Bristol-savukerasia, jossa oli 10 savuketta.

Lisäksi *telttapaikalta* löytyi kolme laukkua: punaruudullinen Beauty-boxi, harmaaruudullinen laukku ja harmaa laukku. Beauty-boxissa oli linkkuveitsi, pöytäveitsi, kuulakärkikynä, kaksi lyijykynän pätkää, kaksi reikäleivän palaa, voirasia, kulmavärikotelo, huulipuna, puuterirasia, peili ja rasia sinkkipastaa. Harmaaruudullisessa laukussa oli alkamaton reikäleipä ja sininen silkkinen kaulahuivi. Toisessa harmaassa laukussa oli pöytäveitsi, noin 10 cm:n mittainen puukko tuppineen, kuusi leipäpalaa, pieni paketti voita ja rikkoontunut Jaffa-pullo. Teltan lähettyviltä löytyi tyhjä Citrus-likööri-pullo, jossa on alkuperäisen tutkinnan mukaan ollut Citrus-likööriä ja Jaffaa.

Oikeushammaslääkärin lausunnossa vuodelta 2004 todetaan, että rikospaikkatutkinnan yhteydessä irrallisina löytyneet hampaat sovitettiin poliisin tutkittavaksi toimittamiin leukoihin, jolloin niiden voitiin todeta kuuluneen Björklundille (Liite 37 ja kohta Vainajien vammat 8.2).

Alkuperäiseen tutkintaan liittyvän lausunnon B 637/1960 mukaan tyynyliinassa on todettu monenlaisia tahroja, mm. pieniä veritahroja. Tahrat on tutkittu Valtion seerumlaitoksella, jonka antaman lausunnon mukaan tahroista on saatu epävarmasti veriryhmämääritelmiä. Kuminauha, jonka arvioidaan olleen alushousujen vyönauha, on kiinnitetty liinaan ompelemalla. Lausunnossa todetaan, että kuminauhan nyt vapaina olevat päät ovat ilmeisesti kuuluneet yhteen ja sen katkaisu on todennäköisesti suoritettu teräaseella. Katkaistujen kuitujen päissä on todettu verta. (Liite 5)

RTL 8087/6/03/16.2.2005 lausunnossa todetaan, että veren osoittamiseen käytetty esikoe antoi tyynyliinan tutkimusnäytteestä negatiivisen tuloksen, vaikka tutkimusnäytteessä oli mikroskooppisessa tarkastelussa havaittavissa useita hyvin pieniä, vereltä vaikuttavia pisaroita. (Liite 11)

Lausunnossa RTL 8087/6/03/16.2.2005 (Liite 11) todetaan, että tapahtumapaikalta löydetystä tyynyliinasta/kuukautissiteestä otetusta näytepalasta voitiin osoittaa esikokeilla viitteitä siemennesteestä. DNA-tutkimuksessa siitä voitiin osoittaa miespuoliseen henkilöön viittaava DNA-tunniste. Kyseinen DNA-tunniste ei sovi Nils Gustafssonin tai Seppo Boismanin DNA-tunnisteisiin. Lisäksi kolme Björklundin ikätoveria on antanut vapaaehtoisesti DNA-tunnisteensa. Nämä tunnisteet eivät vastanneet tutkittavana olevaa DNA-tunnistetta, eikä vastaavaa tunnistetta löytenyt DNA-rekisteristä.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 23.6.1960, että kaikki varusteet oli siirretty telttaan sisälle lukuun ottamatta tyhjiä pulloja, kenkiä ja uimapukuja (s. 4). Gustafsson kertoo heränneensä aamuyöllä siihen, että Boisman on kaivanut teltassa kassistaan onkivälineitä ja hän itse oli hakenut kassinsa teltasta kun hän oli ryhtynyt syömään aamuyöllä (s. 4).

Vuoden 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo kaikkien tavaroiden nahkapuseroita lukuun ottamatta olleen teltan ulkopuolella (29.3.2004, s. 8). 14.4.2004 suoritettussa kuulustelussa Gustafssonille on kerrottu, että alkuperäisessä tutkinnassa sanotaan tavaroiden olleen teltan sisällä, jolloin hän sanoo että ne olivat kyllä ulkopuolella, mutta että ei hän voi kaikkia yksityiskohtia muistaa (s. 8). 13.5.2004 suoritettun kuulustelun yhteydessä asiaa uudelleen kysyttäessä Gustafsson sanoo, ettei hän muista olivatko laukut teltan ulkopuolella vai sisällä (s. 5).

Vuoden 1960 ja 2004 kuulusteluiden yhteydessä Gustafssonille on esitetty tahrainen liina ja sen yhteydessä ollut kuminauha tai valokuva näistä (30.6.1960, s. 3; 11.6.2004, s. 2). Hän ei ole tunnistanut esinettä ja on vuoden 1960 kuulustelussa sanonut myös, ettei hän ole havainnut leiripaikalla tyynyliinaa (s. 3).

7.3 KADONNUT OMAISUUS

Alkuperäisen tutkinnan mukaan tapahtumapaikalta on kadonnut seuraava omaisuus: (Liite 30)

Taulukko 1. Tapahtumapaikalta kadonnut omaisuus henkilöittäin eriteltynä.

<i>Boisman</i>	<i>Mäki</i>	<i>Björklund</i>	<i>Gustafsson</i>
lompakko (ajokortti, rekisteriote, rahaa n. 2500 mk)	lompakko (valokuvia ja rahaa n. 150 mk)		lompakko (ajokortti, rekisteriote, rahaa n. 2000 mk)
nahkapusero taskukello puukko kengät	pyyheliina uimapuku		kantokassi rannekello siirtopihdit kengät

- kengät on löydetty paikkatutkinnassa noin 0,5 kilometrin päässä tapahtumapaikasta.
- varastetun rahan arvo on merkitty vuoden 1960 nimellisarvon mukaan, ennen vuoden 1963 rahauudistusta, jolloin ”vanhasta” rahasta poistettiin kaksi nollaa.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson luettelee vuoden 2004 kuulustelussa kateissa olevan mm. kellot, lompakot, ajokortit ja rekisterikilvet (29.3.2004, s. 7). Lompakko oli ollut hänellä takataskussa (s. 8). 30.3.2004 suoritetussa kuulustelussa hän kertoo puukkonsa hävinneen samalla retkellä (osa I, s. 6). Puukko oli Gustafssonin mukaan ollut hänen kassissa (14.4.2004, s. 6). Gustafsson kertoo kassin hävinneen tapahtumapaikalta (25.5.2004, s. 3). Gustafsson kertoo kassissa olleen myös eväiden joukossa kikkapihdit (29.3.2004, s. 8), joiden katoamisen hän havaitsi kuitenkin vasta sairaalasta kotiuduttuaan (25.5.2004, s. 3). 11.6.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafssonille on esitetty valokuva tapahtumapaikalta löytyneistä laukuista. Hän tunnistaa yhden laukuista omakseen ja arvelee, että jos siellä on sisällä makkaraa ja kikkapihdit niin se on hänen (s. 3).

7.4 TAPAHTUMAPAICALTA HÄVINNEET KENGÄT

Rikospaikkatutkinnassa löytyi ympäristön tutkinnan yhteydessä noin puolen kilometrin päästä, kioskille johtavan tien varresta, Boismanin ja Gustafssonin kengät. Toinen kenkäpari oli kivenkoloon piilotettuna ja toinen kenkäpari tien toiselle puolelle jätettynä.

Tutkintamuistion mukaan Boismanille kuuluneet puolikengät on luovutettu omaisille Keimolassa 18.5.1961. (Liite 25)

Rikoslaboratorion tutkimustulokset Nils Gustafssonin kenkien osalta on käsitelty kohdassa Tekninen tutkinta 2003-2005 (kappale 14.3, s. 36).

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson on 30.6.1960 tunnistanut hänelle esitetyt, rikospaikan lähettäviltä löytyneet kengät omikseen (s. 3).

Vuoden 2004 kuulustelussa Gustafsson kertoo hänen ja Boismanin kenkien kadonneen teltan ulkopuolelta ja niiden löytyneen noin 300 metrin päästä tapahtumapaikalta. Pyydettäessä Gustafsson piirtää alueen tiestöä ja rakennuksia, sekä kenkien löytöpaikan ja sanoo: ”jostain täältä löytyi ojan penkasta, ojan penkasta, kaivettu niinku tien alle sisään ne kengät.”. Kysyttäessä miten hän tietää kenkien löytöpaikan Gustafsson kertoo poliisien kertoneen hänelle niiden löytyneen vesilaitoksen tien varresta ojan penkasta (29.3.2004, s. 9). Myöhemmin Gustafsson sanoo, ettei kukaan ole näyttänyt hänelle kenkien löytöpaikkaa ja arvelee kysyttäessä ettei hän pystyisi osoittamaan paikkaa kartalta (7.5.2004, s. 8 ja 12.5.2004, s. 8).

Gustafsson ei osaa sanoa miksi kengät on viety, mutta arvelee, että jos hän olisi ne vienyt, niin paikalta olisi pitänyt löytyä verijälkiä (14.4.2004, s. 3). 26.4.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafssonille on kerrottu kengissä olevan veripilkkuja, ja että kenkien verijälkitutkimus viittaa siihen, että kengän sisässä on veripilkkujen syntyessä ollut jalka. Gustafsson sanoo, ettei hän tiedä kenen jalassa kengät ovat olleet (s. 10). Myöhemmässä kuulustelussa Gustafsson sanoo, ettei hän muista käyttäneensä kenkiä, vaan viimeinen muistikuva liittyy nukkumaan menoon (7.5.2004, s. 8).

7.5 JÄLJET MAASTOSSA

Todistajien Gösta Lönnbergin, Kauko Paavolan, Aatos Aallon tai Knut Aasin mukaan tapahtumapaikalla ei havaittu raahausjälkiä (kappale 7.1, s.16-17). Gösta Lönnberg ja Kauko Paavola olivat ensimmäisiä poliisimiehiä jotka saapuivat tapahtumapaikalle.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa kuulleensa, että telttapaikalla oli ollut kantapään jäljet jotka viittasivat siihen, että "*siinä olisi vedetty jotain ja yritetty viedä veteen*" (1.4.2004, I, s. 10). Kysyttäessä mitä tapahtumapaikalla oli raahattu, Gustafsson sanoo, ettei hän tiedä (2004, II, s. 4). Kysyttäessä hän sanoo, ettei hän itse ole huomannut jälkiä, vaan poliisit ovat niistä kertoneet heidän käydessään tapahtumapaikalla Gustafssonin kotiuduttua sairaalasta (s. 4). Myöhemmissä kuulusteluissa Gustafsson kertoo poliisien sanoneen, että hänet olisi vedetty teltasta ulos jyrkänteelle vedenrajan suuntaan ja sitten heitetty teltan päälle (7.5.2004, s. 5). Hän kertoo poliisien lisäksi hänen vanhempiansa kertoneen raahausjäljistä. Gustafsson ei osaa sanoa kuka poliisi on hänelle jäljistä kertonut, mikä motiivi ko. teolla voisi olla tai onko hänelle koitunut jotakin vammoja asian johdosta (13.5.2004, s. 9).

13.5.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafsson kertoo raahausjälkien olleen teltan suuaukolta lähimmän rannan suuntaan, ei aivan vesirajaan asti (s. 9). Hän sanoo poliisien näyttäneen, että häntä oli raahattu ylös ja alas (s. 9). Hän kertoo itse nähneensä joitakin jälkiä käydessään juhannusaattona vuonna 1960 poliisien kanssa paikan päällä (11.6.2004, s. 2). Gustafssonin mukaan siitä, miten häntä oli raahattu ei ollut mitään puhetta. Kysyttäessä mitä kautta hänet oli raahattu teltasta ulos Gustafsson vastaa ”*suuaukon*”.

8 VAINAJIEN FYYSISET OMINAISUUDET JA VAMMAT

8.1 HENKILÖIDEN FYYSISET OMINAISUUDET

Taulukko 2. Mäen, Björklundin, Boismanin ja Gustafssonin iät, pituudet ja painot vuoden 1960 ruumiinavauspöytäkirjojen mukaan (Liitteet 33, 34 ja 35).

Nimi	ikä (vuosia)	pituus (cm)	paino (kg)
Tuulikki Mäki	15	154	40
Irmeli Björklund	15	172	45
Seppo Boisman	18	168	54
Nils Gustafsson	18	180	70

8.2 VAINAJIEN VAMMAT

Vainajiin kohdistuneet oikeuslääketieteelliset tutkimukset: Tohtori W.Ehmrooth on 8.6.1960 toimittanut oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen Boismanille, Mäelle ja Björklundille. Boismanin, Mäen ja Björklundin luurangot on nostettu haudasta 15.10.2003. Osteologi Niklas Söderholm on 16.10.2003 suorittanut oikeusantropologisen tutkimuksen ja lääninoikeuslääkäri Kaisa Lalu luurankojen tutkimuksen. Oikeushammaslääkärit Helena Ranta ja Olli Varkkola ovat antaneet lausunnon Björklundin irtohampaiden tutkimuksesta ja leuan alueen ja hampaiden vammoista, sekä niiden syntymekanismista. Lisäksi he ovat antaneet lausunnon Boismanin ja Mäen oikeushammaslääketieteellisestä tutkimuksesta.

Irmeli Björklund

Vuoden 1960 ruumiinavauksessa on todettu Björklundiin kohdistuneen kasvojen alueelle tylppää ja niskan ja kaulan alueelle terävää ulkoista väkivaltaa. Björklundin kuolema on johtunut ulkoisen väkivallan aiheuttamien kallonmurtumien seurauksena syntyneestä aivojen ruhjevammasta. Vuonna 2004 tehtyjen tutkimusten mukaan niskan ja kaulan vammat on aiheutettu teräaseella (esim. tavallisella puukolla) ja alaleuan vammat painavalla, todennäköisesti jonkin verran laakeapintaisella astalolla. Björklundilla todettiin kaulan ja niskan alueella yhteensä noin 15 (noin 2 cm:n pituisia) pistohaavaa ja kasvojen alueelle arveltiin osuneen vähintään kolme, todennäköisemmin useampia iskuja em. astalolla. Björklundilla todettiin käsissä nk. torjuntavammoja.

Björklundiin kohdistunut terävä ja tylppä ulkoinen väkivalta oli aiheuttanut ruhjehaavat otsaan, ylähuuleen ja alaleuan kärkeen, viiltohaavan oikeaan alaluomeen, sidekalvonalaista verenvuotoa silmiin, verenvuotoa pääkamaraan, kallonmurtumia, lukinkalvonalaista verenvuotoa, vaikeata ruhjoutumista isoihin aivoihin, murtuman yläleukaan, hampaiden irtoamista alaleukaan, noin 15 pistohaavaa niskan ja kaulan alueelle (joista yksi tunkeutui kaularangan kolmanteen nikamaan), hankautumia oikeaan käteen, verenvuotoa hengitysteihin, verenhengittämistä ja veren nielemistä. Björklundin veressä ei ollut alkoholia. Hänen veriryhmänsä oli A ja hänellä oli kuolinhetkellä kuukautiset. Vainajan emättimestä ei voitu todeta siittiöitä eikä sukupuolielimissä ollut mitään ulkoisen väkivallan merkkiä. (Liite 35).

Osteologin lausunnossa vuodelta 2003 vainaja on arvioitu arvioitu 15 – 19-vuotiaaksi naiseksi, jonka pituus on 170,68 cm +/- 3,72 cm.

Oikeuslääkärin lausunnossa vuodelta 2003 Björklundilla on todettu tylpän ulkoisen väkivallan aiheuttamina vammoina kallossa kasvojen luston vasemmalle puolelle painottunut pirstalemurtuma, joka ulottui kallo-ontelon alueella pääosaltaan etukuoppiin siten, että molemmiin puolin etukuoppien pohja oli pirstaloitunut. Jäljellä olleessa kallossa oli laaja puutosalue kasvojen luuston seudussa. Hampaat olivat irtolleet ja niissä oli murtumia ja alaleuan oikeassa nivelhaarakkeessa näkyi pieni murtumalinja. Terävän väkivallan aiheuttamana oli neljässä kaularangan nikamassa tunnistettavia todennäköisesti teräseen jättämiä viiltojälkiä (Liite 36).

Björklundin luurangon tutkimuksessa todetut luuvammat ovat sopusuhteissa vuonna 1960 ruumiinavauksessa todettujen löydösten kanssa. Ruumiinavauspöytäkirjassa todettujen vammojen lisäksi todettiin teräseen viiltojäljiksi sopivia viiltojälkiä yhteensä neljässä

kaulanikamassa ja alaleuassa oli nivelhaarakkeen pieni murtumalinja. Tutkimushavainnot ovat sopusoinnussa kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistusten kuolinsyiden kanssa.

Oikeushammaslääkärin lausunnossa vuodelta 2004 todetaan, että Björklundin alaleuassa oikeanpuoleisen leukanivelen kohdalla on hiusmurtuma. Hampaiden kruunujen lohkeamisen ja irtoamisen ja alveoliluun murtumisen syyksi voidaan olettaa yhtä iskuja, joka on kohdistunut alueelle voimakkaasti. Iskun on aiheuttanut raskas iskuosaltaan 20 – 30 mm:n levyinen jyrkkäreunainen esine. Rikospaikkatutkinnan yhteydessä irrallisina löytyneet viisi hammasta sovitettiin poliisin tutkittavaksi toimittamiin leukoihin, jolloin niiden voitiin todeta kuuluneen Björklundille (Liite 37).

Anja Tuulikki Mäki

Vuoden 1960 ruumiinavauksessa on todettu Tuulikki Mäkeen kohdistuneen pään alueelle tylppää ulkoista väkivaltaa. Mäen kuolema on johtunut ulkoisen väkivallan aiheuttaman kallonmurtuman seurauksena syntyneestä aivojen ruhjevammasta. Vuonna 2004 tehtyjen tutkimusten mukaan pään vammat on voitu aiheuttaa laakeapintaisella esineellä, esimerkiksi kivellä. Mäen pään alueelle arveltiin osuneen kaksi iskuja em. astalolla. Mäellä todettiin oikeassa kädessä ruhjehaava.

Tuulikki Mäkeen kohdistunut tylppä ulkoinen väkivalta oli aiheuttanut pääkamaraan kaksi ruhjehaavaa, sisäänpainumamurtuman kalloon, verenvuotoa pääkamaraan, ruhjoutumista isoihin aivoihin, hankautuman kaulaan ja ruhjehaavan oikean käden nimettömään sormeen. Tuulikki Mäen veressä ei ollut alkoholia. Hänen veriryhmänsä oli A. Vainajan emättimestä ei voitu todeta siittiöitä eikä sukupuolielimissä ollut mitään ulkoisen väkivallan merkkiä. (Liite 33).

Osteologin lausunnossa vuodelta 2003 vainaja on arvioitu 14 – 17-vuotiaaksi naiseksi, jonka pituus on 153,02 cm +/- 4 cm.

Oikeuslääkärin lausunnossa vuodelta 2003 Tuulikki Mäellä on todettu tylpän ulkoisen väkivallan aiheuttamina vammoina kallossa vasemmalla takaraivon ulkosivulla sisäänpainumamurtuman tyyppinen pirstalemurtuma-alue. Päälaella vasemmalla kallon ulkopinnalla oli hiukan sisäänpainunut 4 cm:n mittainen murtumalinja ja hieman sen takana kolmen cm:n mittainen luun ulkopinnan murtumalinja (Liite 36).

Tuulikki Mäen luurangon tutkimuksessa todetut luuvammat ovat sopusoinnussa Mäen ruumiinavauksessa vuonna 1960 todettujen löydösten kanssa. Vasemmalla päälaella todettiin lisäksi pirstalemurtuma-alueesta erillisinä kaksi lyhyttä murtumalinjaa, jotka voivat olla siinä kuvatus teräväreunaisen pinnallisen haavan alueella. Havainnot ovat myös sopusoinnussa kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistuksen kuolemansyiden kanssa.

Oikeushammaslääkärin lausunnossa vuodelta 2004 todetaan, että Mäen vasen alakulmahammas on murtunut ienrajaa myöten todennäköisesti kuoleman jälkeä. Hampaiston ja leukojen alueelle ei ole henkirikoksen yhteydessä kohdistunut niitä vaurioittavia voimavaikutuksia (Liite 38).

Seppo Boisman

Vuoden 1960 ruumiinavauksessa on todettu Seppo Boismaniin kohdistuneen pään ja alaleuan alueelle tylppää ja kaulan alueelle terävää ulkoista väkivaltaa. Boismanin kuolema on johtunut ulkoisen väkivallan aiheuttaman oikeasta yläsolisluukuopasta rintaonteloon ja oikean keuhkoon tunkeutuvan pistohaavan seurauksena syntyneestä verenvuodosta. Myötävaikuttavina tekijöinä ovat olleet ulkoisen väkivallan aiheuttama kallonmurtuma, aivojen ruhjevamma, henkitorveen tunkeutuva pistohaava ja siitä aiheutunut veren hengittäminen. Vuonna 2004 tehtyjen tutkimusten mukaan niskan ja kaulan vammat on aiheutettu teräaseella (esim. tavallisella puukolla) ja pään vammat on voitu aiheuttaa laakeapintaisella ja painavalla esineellä, esimerkiksi kivellä. Boismanilla todettiin kaulan ja niskan alueella yhteensä kaksi syvää (noin 2 cm:n pituista) ja kaksi pinnallista pistohaavaa ja pään alueelle arveltiin osuneen vähintään kolme tai neljä iskua em. astalolla. Boismanilla todettiin käsissä vammoja, jotka voivat syntyä esimerkiksi nyrkillä lyömisen seurauksena.

Boismaniin kohdistuneen tylpän ja terävän ulkoisen väkivallan seurauksena oli syntynyt viiltohaavoja ja hankautumaa kasvoihin, murtuma alaleukaan, kovan aivokalvonalaista verenvuotoa, lukinkalvonalaista verenvuotoa, ruhjoutumista isoihin aivoihin, kaulaan kaksi pistohaavaa, joista toinen oli tunkeutunut henkitorveen aiheuttaen veren hengittämistä, kaksi pinnallista viiltohaavaa, oikeaan yläsolisluukuoppaan hankautumaa ja pistohaava, joka oli tunkeutunut rintaonteloon ja oikeaan keuhkoon, aiheuttaen runsasta veren vuotoa oikeaan keuhkopussiin, sekä hankaamaan vasempaan käteen. Boismanin veressä ei ollut alkoholia. Hänen veriryhmänsä oli A. (Liite 34).

Osteologin lausunnossa vuodelta 2003 vainaja on arvioitu 17 – 19-vuotiaaksi mieheksi, jonka pituus on 169,82 cm +/- 4,6 cm.

Oikeuslääkärin lausunnossa vuodelta 2003 Boismanilla on todettu tylpän ulkoisen väkivallan aiheuttamina vammoina kallon vasemmalla puolella ohimon alueelta pääläen alueelle vasemmalta oikealle ulottuen kallonmurtuma, joka ulottui vasemmalla kallonpohjaan asti. Lisäksi alaleuassa oli hieman keskiviivan vasemmalla puolella lähellä leuan kärkeä murtumalinja ja oikean puolen nivelhaarake oli murtunut siten, että se oli taipunut sisäänpäin. (Liite 36).

Boismanin luurangon tutkimuksessa todetut luuvammat ovat sopusoinnussa Boismanin vuoden 1960 ruumiinavauksessa todettujen löydösten kanssa. Havainnot ovat myös sopusoinnussa kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistuksen kuolemansyiden kanssa. (Liite 34).

Oikeushammaslääkärin lausunnossa vuodelta 2004 todetaan, että Boismanin vasemman puoleinen yläviisaudenhammas on todennäköisesti irronnut kuoleman jälkeen. Alaleuan todettiin murtuneen kahdesta kohdasta. Oikeanpuoleinen leukanivelhaara on taipunut voimakkaasti mediaanisuuuntaan ollen lähes irti leuan rungosta eli alaleuan nousevasta ramusosasta. Saman puolen toinen leukahaara puuttuu mahdollisesti maatumisen ja esille kaivamisen yhteisvaikutuksesta. Toinen murtuma alkaa alaleuan keskikohdasta etuhammasalueen alveoliharjanteesta jatkuen viistosti vasemmalle saavuttaen leuan alareunan toisen välihampaan kohdalla. Molemmat murtumat ovat todennäköisesti syntyneet yhdestä voimakkaasta iskusta, joka on kohdistunut alaleuan kärjen vasemmalle puolelle suuntautuen siitä oikeanpuoleiseen leukaniveleen. Vaurion aiheuttanut astalo on ollut raskas esine, jollaiseksi voisi sopia esimerkiksi kivi tai potkaistaessa kengän kärki.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa, ettei hän ole nähnyt muiden vammoja, mutta sanoo kuulleensa vanhemmiltaan, että Björklundilta oli rinnat leikattu halki ja hänellä oli 13 puukoniskua päässä (29.3.2004, s. 10 ja 14.4.2004, s. 3). Kysyttäessä Boismanin tai Mäen vammoista Gustafsson toteaa, ettei hän tiedä niistä, koska hänelle ei ole kerrottu mitään (29.3.2004, s. 10 ja 14.4.2004, s. 9). Gustafsson kertoo kuulleensa Boismanin ja Mäen vammoista ensi kertaa vuonna 2004 vangitsemisoikeudenkäynnissä (22.4.2004, s. 8). 25.5.2004 suoritettussa kuulustelussa Nils Gustafsson kertoo, että hänelle on poliisien toimesta näytetty yksi valokuva Irmeli Björklund -vainajasta (s. 8).

9 NILS GUSTAFSSONIN VAMMAT JA NIIDEN HOITO

9.1 TÖÖLÖN SAIRAALAN HOITOTIEDOT VUODELTA 1960

Töölön sairaalan asiakirjojen mukaan Nils Gustafsson on tuotu poliklinikalle 5.6.1960 kello 14.00. Tulovaiheessa Gustafssonista on merkitty: ”unelias, reagoi jonkin verran puhutteluun, vastaa sanoin joista ei saa selvää jne”. Pulssi on suuri tasainen, säännöllinen 55 kertaa minuutissa, verenpaine 140/80. Hoitoasiakirjoissa ei ole merkintää, että potilaan mahdollista humalatilaa olisi tutkittu. (Liitteet 12 ja 14).

Töölön sairaalan röntgentutkimuksessa ei ole todettu kallovammaa. Alaleuassa vasemmalla on poikkimurtuma ja myös murtuma samalla puolella leukanivelen lähellä. Poikkimurtuman kohdalla ja vasemmalla korvan yläpuolella on ruhjehaavat, jotka on hoidettu ompelein. Alkutoimien jälkeen Gustafsson on siirretty osastolle kaksi, ja 7.6.1960 neurokirurgiseen klinikkaan. 17.6.1960 hänelle on suoritettu PEG-tutkimus (aivojen ilmatutkimus). Tutkimuksessa ei tullut esille aivovammaa. Gustafsson on kotiutettu 23.6.1960 merkinnöin ”potilas toipunut hyvin, mutta muistamattomuus on edelleen totaali”.

Todistaja Ilmo Hassinen (kuulusteltu 26.5.2004), kertoo toimineensa kesäkuussa 1960 amanuenssina Töölön sairaalan kirurgisella osastolla. Hassinen kertoo hoitaneensa 5.6.1960 ensiapuklinikalle tuotua mieshenkilöä. Ko. mieshenkilö oli vastannut Hassisen hänelle esittämiin kysymyksiin örähtämällä. Hassinen kertoo muistaneensa, että miehellä oli poskessa syvä haava. Haava oli noin kolme neljä senttiä pitkä ja se oli niin syvä että miehen hampaat näkyivät haavassa. Hassinen kertoo noin puolessa tunnissa ommelleensa haavoja miehen poskesta ja päästä, ja muistelee henkilöllä olleen myös murtumia leuassa. Viitaten alkuperäiseen sairaskertomukseen Hassinen toteaa Gustafssonin lepopulssin ja verenpaineen olleen normaali. Hassinen kertoo poliisin yrittäneen hoitotoimien aikana puhuttaa miestä, mutta tämä oli vastannut joko heikolla murahduksella tai sitten ei ollenkaan.

Todistaja Henry Troupp (kuulusteltu 27.5.2004), kertoo olleensa Töölön sairaalan palveluksessa vuosina 1953-1994, ja toimineensa vuonna 1960 ko. sairaalassa neurokirurgian apulaislääkärinä. Troupp kertoo, ettei hän ole koskaan tavannut Nils Gustafssonia. Tutustuttuaan Gustafssonin koskeviin sairaalan tulotietoihin todistaja toteaa, että Gustafssonille tehtiin PEG-tutkimus, jonka tulos oli negatiivinen. Todistajan mukaan jos Gustafssonilla olisi ollut merkittävä aivoverenvuoto, olisi sen tai sen jättämän arven pitänyt näkyä tutkimuksessa. Edelleen todistaja kuvaa osastoa kaksi osastoksi, jossa hoidettiin myös potilaita joilla epäiltiin *ei vakavaa* aivovammaa. Viitaten Gustafssonin 7.6.1960 tapahtuneeseen siirtoon neurokirurgiselle klinikalla todistaja kertoo kyseisellä klinikalla vastaavana lääkärimäisenä toimineen

tapana olleen makuuttaa potilasta pidempään sairaalassa. Todistajan mukaan nykyään potilasta pidettäisiin sairaalassa vain lyhyen ajan ja se, että Gustafsson on ollut sairaalassa kolmisen viikkoa, ei anna oikeata kuvaa vamman laadusta.

Todistaja Antti Servo (kuulusteltu 7.9.2004), kertoo toimineensa röntgenlääkärinä Töölön sairaalassa vuosina 1973-2004. Tutustuttuaan Gustafssonin koskeviin sairaalan hoitotietoihin todistaja kertoo PEG-tutkimuksen eli nk. ilmakallokuvauksen tarkoituksena olleen sulkea pois aivojen alueen kasvaimet, verenpurkaumat, surkastuminen tai esim. synnynnäiset kehityshäiriöt. Muutokset aivoissa (esim. epäsymmetriat ja siirtymät) nähtiin aivoihin ruiskutettavan ilman ja röntgenkuvauksen avulla. Tutkimuksen sivuvaikutuksena oli päänsärkyä ja pahoinvointia ja tutkimus lisäsi potilaan sairaalassaolopäiviä yleensä noin viikon verran. Viitaten Gustafssonille tutkimuksen tehneen röntgenlääkärin lausuntoon todistaja toteaa lausunnon olevan huolellinen ja hoitokirjoista ilmenevän, että mahdollista aivovauriota on monella tapaa etsitty, mutta mitään viitteitä sellaisesta ei ole havaittu.

Todistaja Erkki Pöhö (kuulusteltu 11.6.2004) kertoo tavanneensa Gustafssonin Meilahden sairaalan nenä-, korva- ja kurkkutautien klinikalla kun Gustafsson oli lähdessä pois sairaalasta. Todistaja kertoo, ettei hän nähnyt Gustafssonissa mitään vammoja. Hän oli ihmetellyt asiaa, koska oli saanut sen vaikutelman, että Gustafsson oli pahoin loukkaantunut.

9.2 ASIANTUNTIJALOUSUNNOT VUOSINA 2003-2004

Vuoden 1960 hoitotietojen perusteella Nils Gustafssonin vammoja on arvioitu uudelleen vuosina 2003-2004. Töölön sairaalan ylilääkäri Eero Hirvensalo on 30.6.2003, 31.3.2004 ja 19.4.2004 antanut lausunnot Gustafssonin vammoista ja hoitotiedoista. Neurokirurgian dosentti, osastoylilääkäri, Juha Öhman on 7.7.2003 ja 21.4.2004 antanut lausunnot Gustafssonin vammoista.

Töölön sairaalan ylilääkäri, LKT, ortopedian ja traumatologian dosentti, Eero Hirvensalon 30.6.2003 antamassa asiantuntijalausunnossa todetaan:

"Potilaan merkittävimmät vammat ovat sairauskertomusmerkintöjen perusteella aivotärähdys tai lievä aivoruhje, vasemman alaleukaluun ja ylälekaluun sekä poskiluun murtumat vasemmalla sekä ruhjehaavat vasemmassa poskessa, leuassa ja päänalueella ohimon seudussa. Merkittävää aivovammaa vastaan puhuu normaali selkäydinnestetutkimus, jossa ei todettu verta sekä negatiiviseksi jäänyt pneumoenkefalogrammilyödyös. Kyseisen röntgentutkimuksen tarkkuus ei vastaa nykyisiä kuvantamistuloksia, mutta sillä on mahdollista havaita turvotuksen aiheuttaman siirtymä aivokammioissa. Nils Gustafssonin PEG tutkimuksessa siirtymiä ei todettu, mikä viittaa vähäiseen kallonsisäiseen vammaan. Potilaan nopea toipuminen tajuttomuudesta ja toipuminen käveleväksi eivät myöskään viittaa kovin merkittävään aivoruhjeeseen.

Leukaluun keskialueen murtuma on tyypillinen iskuvamman seuraus. Näitä vammoja nähdään erityisesti nyrkiniskujen ja potkujen aiheuttamana. Vasemman posken ja vasemman ohimoalueen ruhjeet, yläleuan seinämän ja poskiluun murtumat ovat samoin tyypillisiä tylpän esineen, nyrkin tai potkun aiheuttamia vammoja. Koska erityistä hoitoa poskiluun ja yläleuan murtumiin ei ole tehty, voidaan olettaa murtumien olleen hyväasentoisia, myöhemmin kuvissa paljastuneita sivulöydöksiä. Vasemman kyynärvarren takapinnalla mainittu parin sentin

viiltohaavan hoidosta ei ole mainintoja. Merkintää ompelusta ei ole. On mahdollista, jopa todennäköistä, että kyseessä on ollut pinnallinen haava, joka ei edellyttänyt erityistä hoitoa.

Merkintää kontrolli EEG:stä ei ole sairauskertomuksessa, tietoa ei ole mahdollisesti kontrollitutkimuksen tekemisestä.

Kokonaisuutena Nils Gustafssonin vammoja ei voida pitää erityisen vaikeina, näyttöä merkittävästä aivoruhjeesta ei ole olemassa. Ala- ja yläleukaluun ja poskiluun murtumat sekä pään alueen ruhjeet sopivat pahoinpitelyvammoiksi. Sairauskertomusmerkintöjen mukaan potilas on toipunut vammoista verraten nopeasti lukuun ottamatta muistamattomuutta. Potilaan vammaprofiili ei vastaa sitä hengenvaarallisen vammautumisen kuvaa, mikä julkisuudessa on tähän mennessä annettu. Se, että röntgenkuvia ei ole enää käytettävissä, vaikeuttaa jossakin määrin kokonaisarviota. Kirjallinen dokumentaatio on kuitenkin selkeä, joten yllämainittuja johtopäätöksiä varten dokumentaation voidaan katsoa olevan riittävän." (Liite 12).

Neurokirurgian dosentti, osastoylilääkäri, Juha Öhman toteaa 7.7.2003 ja 21.4.2004 antamissaan lausunnoissa:

"Kalloröntgenkuvausten ja muiden röntgenkuvausten perusteella on ilmeistä, että potilas on saanut tylpän ulkoisen väkivallan seurauksena useampia murtumia mm. poskiluuhun, poskionteloon, sekä ohimoluuhun. Potilaan mahdollisesta aivovauriosta on ollut osoituksena potilaan täydellinen muistamattomuus tapahtumien jälkeen. Kuinka todellinen tällainen täydellinen muistikatkos on sitä on mahdotonta sanoa. Tuntuisi todennäköisemmältä, että potilaalla oli jotakin muistisaarekkeita kyseiseltä ajalta. Ottaen huomioon, että aivoselkäydinnesteessä ei kaksi päivää tapahtuman jälkeen ollut verta, asettaa tämä kyseenalaiseksi sen, että potilaalla olisi aivoruhjetasoinen vamma. Kokemuksen mukaan on epätodennäköistä, että tämän asteinen vamma aiheuttaisi näin pitkän täysin totaalisen muistiaukon." (Liite 15).

9.3 NILS GUSTAFSSONIIN KOHDISTETUT LÄÄKETIETEELLISET TUTKIMUKSET VUONNA 2004

Omalla suostumuksella Nils Gustafssonille suoritettiin 6.4.2004 Töölön sairaalassa röntgen-, tietokonekerros- ja magneettikuvaus, sekä leukakirurgian erikoislääkärin ja oikeuslääkärin tutkimukset vammojen todentamiseksi sekä niiden vakavuuden arvioimiseksi.

LT ja radiologian dosentti, osastonylilääkäri, Seppo K. Koskinen toteaa lausunnossaan:

"Aivojen tietokonetomografiassa ja magneettikuvauksessa kallon sisäiset rakenteet ovat ikää vastaavat, jälkiä vammoista ei ole, lievää pikkuaivoatrofiaa on. Myöskään yläosassa ei ole murtumia. Yhteenvetona Seppo Koskinen toteaa; "vasemmalla alaleuassa, poskiluussa ja yläleuan luussa on merkit parantuneista, hyväasentoisista murtumista, jotka vastaavat hammaslääketieteen laitoksen Nils Gustafssonin koskeissa potilastiedoissa kuvattuja murtumia. Näitä lukuun ottamatta kallon luussa ei ole murtuman jälkiä. Kallon sisäisissä rakenteissa ei ole merkkejä vammoista. Oikean käden kämmenluussa on vanha murtuman jälkitila." Osastonylilääkäri Seppo Koskisen lausunnon liitteenä on neuroradiologi Kristiina Poussan lausunto. (Liite 15).

Leukakirurgian erikoislääkäri Risto Kontio toteaa yhteenvetona Nils Gustafssonin kasvojen ja kaulan alueen vammoista:

"Potilas joutunut 5.6.1960 ulkoisen väkivallan kohteeksi. Väkivallan seurauksena potilaalle oli syntynyt alaleuan kaksoismurtuma, jossa toisessa murtumalinjassa on noin 5 mm:n siirtymä. Lisäksi väkivallasta oli syntynyt vasemman poskiluun hyväasentoinen murtuma. Kasvojen pehmytkudoksiin oli tullut ainakin kaksi erillistä ruhjetta, toinen vasemmalle huulikulman alueelle ja toinen vasemman posken iholle. Suun sisällä oli 5.6.1960 todettu yhden hampaan kruunumurtuma, pehmytkudosvammoja ei murtumalinjoja lukuun ottamatta todettu. 6.4.2004 tehty tutkimus tukee näitä diagnooseja. Muita vammoja ei myöskään 6.4.2004 tutkimuksessa voitu varmistaa. Kyseiset vammat eivät ole potilaalle hengenvaarallisia. Tämän tyyppiset vammat ovat matalaenergisen väkivallan seurausta, kohdistuneet iskut tai töytäisyvät kasvojen alueelle ovat olleet tylpän esineen aiheuttamia. Kysymykseen tulee mahdollisesti potku tai nyrkinisku tai esimerkiksi putoaminen matalalta tasolta noin 1 – 2 metrin korkeudelta. Jos kysymyksessä on nyrkinisku tai potku on tarvittu ainakin kaksi erillistä iskua. Verenhukka tämäntyyppisen vamman perusteella on vähäinen. Kasvojen vammat ovat vain vähäisessä määrin haitanneet potilaan liikkumista paikasta toiseen."

Ko. leukaluuvammojen yleisyydestä erikoislääkäri Kontio toteaa, että vuositasolla Töölön sairaalassa hoidetaan 400 – 500 kasvolumurtumaa. Noin 80 % potilaista on miehiä. Potilaiden keski-ikä on 20 – 30 vuotta. Viimeisimmän tieteellisen tutkimuksen perusteella vuodelta 1997, noin 46 % kaikista kasvolumurtumista syntyy pahoinpitelyn perusteella. Noin puolet kaikista pahoinpitelyvammoista tapahtuu käyttäen nyrkkiä. Noin 20 % pahoinpitelyvammoista syntyy potkusta kasvojen alueelle. Suurin osa vammamekanismeista on matalaenergisiä. Matalaenergiset vammat eivät aiheuta potilaalle tajuttomuutta.

Yhteenvetona Risto Kontio toteaa: "Nils Vilhelm Gustafssonin vammat kasvojen alueella ovat syntyneet matala-energisen vammamekanismin perusteella. Tähän vammamekanismiin liittyvä tajuttomuus on hyvin epätodennäköinen. Samoin liikuntakyvyn menetys on hyvin epätodennäköinen." (Liite 17).

Oikeuslääkäri Philippe Lunetta toteaa 6.4.2004 Nils Gustafssonille suorittamansa oikeuslääketieteellisen ulkotarkastuksen osalta seuraavaa:

- 1) Vammojen jälkitilat, jotka todennäköisemmin ovat syntyneet Bodominjärven 1960 tapahtuman yhteydessä: vasemman alaleuan seudulla arpi sopien alaleuan hampaan yhteydessä syntyneeksi jälkitilaksi, jonka alkuperäistä laatua ja syntymekanismia ei voida esitietojen ja muoto-opillisen löydöksen perusteella tarkentaa varmuudella. Edelleen vasemman kyynärvarren yläkolmanneksessa, takapuolella huonosti erottuva arpi voi sopia sijainnin perusteella sellaisen haavan jälkitilaksi, joka on nähtävissä kesäkuussa 1960 sairaalassa otetussa yhdessä valokuvassa.
- 2) Vammojen jälkitilat, jotka todennäköisemmin ovat syntyneet Bodominjärven tapahtuman jälkeen: vasemman kulmakarvan ja otsa-pääläen seudulla sijaitsevat arvet, jotka sopivat vuonna 1987 ja vuonna 1988 tapaturmaisesti syntyneiden ja Puolarmetsän sairaalassa hoidettujen vammojen jälkitiloiksi.
- 3) Vammojen jälkitilat, joita vastaavien alkuperäisten vammojen syntyäikää ja -järjestystä ei pystytä tarkentamaan: vasemmalla pääläen- ja takaraivon seudulla sijaitsevat kolme arpea, joista kaksi sopii terävän väkivallan aiheuttamien vammojen jälkitilaksi ja kolmas ruhjehaavan

jälkitilaksi, sekä yläraajoissa ja vasemmassa alaraajassa sijaitsevat arpimaiset muutokset sopien ruhjehaavojen jälkitiloiksi. (Liite 18).

Vanhojen vammojen selvittämiseksi pyydettiin Nils Gustafssonia koskevia potilastiedot Puolarmetsän sairaalasta, jossa Nils Gustafssonia oli hoidettu vuosina 1987 vasempaan poskipäähän tulleen haavan vuoksi ja vuonna 1988 pääläelle tulleen haavan takia. Lisäksi on pyydetty Nils Gustafssonia koskevat hoitotiedot työterveydenhuollosta (Kielotien lääkärikeskus Mehiläinen, Vantaa) Asiakirjat sisältävät Nils Gustafssonin omia selvityksiä hänen terveydentilastaan. (Liitteet 20 ja 21).

9.4 VAMMAT NILS GUSTAFSSONIN KERTOMINA

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kuvaa vuoden 2004 kuulusteluissa vammojaan seuraavasti:

Puukoniskujen aiheuttaman vammat

Gustafsson kuvaa poskeensa kohdistuneesta puukoniskusta aiheutuneen vamman ja ”*Sitt oli tässä silmäkulmassa ja sitt on tässä, ja sitt oli päässä ja niskassa oli näitä puukon pistoja..oliks se 10 reikää, puukoniskua päässä plus se yhdestoista, se iso ventti, mikä oli 5 senttiä näin ja 5 senttiä näin*”. Kysyttäessä puukoniskuista aiheutuneisiin vammoihin kohdistuneista hoitotoimista Gustafsson kertoo, että ne ommeltiin kiinni. Edelleen Gustafsson kertoo käsivarsissaan olleen puukoniskun jälkiä ja rystysistä nahan olleen pois (29.3.2004, s. 4).

Gustafsson kertoo hänen vanhempiensa kertoneen hänelle pään pistovammoista hänen kotiuduttuaan sairaalasta (14.4.2004, s. 3 & 7.5.2004, s. 2) . Kysyttäessä hänen omista tuntemuksistaan koskien pistovammoja Gustafsson kertoo hänellä olleen kauheat päänsäryt, mutta ettei hän kykene päähänsä kohdistuneita vammoja itse peilistä näkemään, tai ainakin tällöin hänen olisi pitänyt ajaa hiukset pois. Hän sanoo päänsä olevan arpia täynnä (7.5.2004, s. 3). Kysyttäessä miksi hän on pitänyt yllä liioiteltua kuvaa vammoistaan hän vastaa, että hänelle kerrottiin vammoista ja tottakai hän uskoo kertojiin. Kysyttäessä hän ei osaa sanoa miksi hänen vanhempansa ovat kertoneet hänellä olleen edellä mainitut vammat (7.5.2004, s. 3).

Leukaluun ja rystysten vammat

29.3.2004 suoritetussa kuulustelussa Gustafsson kertoo pistovammojen lisäksi ala- ja yläleukaluun menneen poikki kahdesta kohtaa, mikä korjattiin ikenen läpi vedetyllä raudalla (s. 4). Kysyttäessä leukaluun vammojen syntymisestä mahdollisen tappelun seurauksena Gustafsson vastaa, ettei hän muista, että olisi retkellä tapellut kenenkään kanssa (12.5.2004, s. 9). Kysyttäessä hammasklinikalla vuonna 1960 tehdyistä tutkimuksista ja niihin liittyvien asiakirjojen merkinnästä, jonka mukaan leukavammat olisivat Gustafssonin itsensä kertoman mukaan tulleet aamulla hänen herättyään, hän sanoo, ettei muista sellaista (26.4.2004, s. 5). Rystysvammojen osalta Gustafsson arvelee niiden aiheutuneen hänen suojatessaan itseään hyökkäykseltä (29.3.2004, s. 4).

Muut vammat ja toipuminen

Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa koko kasvojen vasemman puolen luuston olleen rikki ja korvassa olleen luunpalanen joka pisti, ja tämän takia korva vuosi jatkuvasti verta (29.3.2004, s. 5). Korvavamman johdosta Gustafsson kertoo saaneensa lähetteen korvaklinikalle (s.) ja olleensa heinäkuussa 1960 kolme viikkoa korvaklinikalla osastohoidossa, jona aikana korva leikattiin (30.3.2004, I, s. 11). 7.5.2004 suoritettussa kuulustelussa Gustafssonin kertoessa vanhempiensa kertoneen hänelle vammoistaan hän kertoo myös hänen äitinsä pistäneen sellaisen huhun liikkeelle, että kun korva leikattiin, sieltä otettiin jotain luupaloja pois. Kysyttäessä miksi näin oli tapahtunut Gustafsson vastaa, ettei hän tiedä mutta sanoo, että koska korva vuoti verta eikä se ollut vuotanut verta sitä ennen yhtään (s. 3).

Gustafsson kertoo, ettei hän kyennyt kävelemään ennen kuin puolitoista viikkoa tapahtuman jälkeen (29.3.2004, s. 5). Viitattaessa sairaalan asiakirjojen merkintöihin joiden mukaan potilas kävelee muutaman päivän kuluttua, Gustafsson sanoo, ettei kävellyt yksin vaan tuettuna (12.5.2004, s. 4). Kysyttäessä mitkä vammat estivät häntä liikkumasta tapahtumapaikalla hän vastaa, että olihan hänellä toinen puoli päästä tohjona (14.4.2004, s. 3). Edelleen hän kertoo tasapainoaistinsa vaurioituneen tapahtuman seurauksena siten, että hän joutui kävelemään kyyryssä eteenpäin katsoen, koska jos hän katsoi sivulle niin ”*silloin menttiin*” (s.). 26.4.2004 suoritettussa kuulustelussa on viitattu ylilääkäri Eero Hirvensalon asiantuntijalausuntoon ja kysytty miksi Gustafsson ei ole hakenut apua vaikka on kyennyt tapahtumapaikalla ollessaan liikkumaan. Hän vastaa, ettei hän ole päässyt mihinkään ja sanoo, ettei hän muista mitään ja toteaa, että hänen on varmaan täytynyt unissaan kävellä siellä (s. 7 ja 9). Kysyttäessä toistuvasti liikuntakyvystä Gustafsson vastaa kysymällä, että miksi hän ei ole sitten sairaalassa kyennyt liikkumaan (s. 6).

Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa heränneensä tapahtuman jälkeen Töölön sairaalasta torstaina 9.6.1960. Hän sanoo, ettei muista mitään 4.6.1960 lauantaina tapahtuneen nukkumaan menon ja 9.6.1960 torstain välisistä tapahtumista. Kysyttäessä mahdollista syytä muistikatkokseen Gustafsson arvelee sen johtuvan häneen kohdistuneesta kovasta iskusta. Alkoholilla Gustafsson ei usko olevan osuutta asiaan (29.3.2004, s. 11). Viitattaessa Hirvensalon todistukseen ja siihen ettei Gustafssonin mahdolliselle tajuttomuudelle löydy tukea hän sanoo ”*No miten mä olen voinut olla sitten, sitä mä ihmettelen*” (26.4.2004, s. 4) ja sanoo, että Töölön sairaalassa hänelle oli kerrottu hänen olleen tajuton (25.5.2004, s. 7). Todettaessa ettei muistamattomuudelle näytä löytyvän selitystä Gustafsson vastaa, ettei hän voi sille mitään, mutta hän ei kumminkaan valehtele (25.5.2004, s. 7).

10 VUODEN 1960 UUTISOINTI JA NILS GUSTAFSSONIN BODOMINJÄRVEN TAPAHTUMISTA ANTAMAT TIEDOT

Vuoden 1960 lehtitiedoissa Gustafssonin vammat on kuvattu vakavammiksi kuin mitä ne todellisuudessa olivat. Lehtitietojen mukaan Gustafsson on saanut tapahtuman seurauksena: mm. otsaan viiltohaavan, useita puukoniskuja ruumiiseen, vaikean aivotärähdyksen, useita puukoniskuja kasvoihin ja leukamurtuman. Tiistaina 7.6.1960 painettujen lehtien mukaan kysyttäessä tapahtumaan liittyviä seikkoja Gustafsson oli nostanut kaksi sormeaa pystyyn, minkä tulkittiin viittaavan kahteen tekijään. Keskiviikkona 8.6.1960 painettujen lehtien mukaan Gustafsson on edellisenä päivänä jo kyennyt puhumaan. Torstaina 9.6.1960 painettujen lehtien

mukaan Gustafsson on keskiviikkona aamupäivällä keskustellut äitinsä kanssa retkestä. (Liitteenä yhteenveto ja kopiot 7-10.6.1960 ilmestyneistä sanomalehtiartikkeleista, Liite 23).

Todistaja Ahti Toivola (kuulusteltu 19.5.2004), joka toimi vuonna 1960 taksinkuljettajana, oli kuljettanut Nils Gustafssonin sairaalaan Helsinkiin Bodominjärven surmien jälkeen. Gustafssonilla oli ollut kasvot mustelmilla ja turvoksissa, kaulan oikea puoli oli näyttänyt turvonneemmalta ja hänellä oli ”länget” kaulan ympärillä. Hän oli puhunut kangerrellen. Todistajan kysyessä Gustafsson oli kertonut, että joku oli hypännyt teltan päälle levittäen jalkansa siten, etteivät teltassa olijat päässeet pois, ja ”sitten oli alkanut tulla puukkoa pirusti”. Lisäksi Gustafsson oli kertonut, että hänellä oli kitalaki irti ja leuka murtunut viidestä kohdasta.

Alibi-lehden numerossa 7/1980 on julkaistu 5.6.1980 Nils Gustafssonin lehdelle antama haastattelu. Vuonna 2004 kirjoitus on julkaistu uudelleen. Gustafsson kuvaa Bodominjärven tapahtumia haastattelussa seuraavasti: "Nukun nahkatakki tyynynä oikealla kyljellä. Siksi kaikki arvet ovat vasemmalla puolella. Minulle kerrottiin, että olin päässyt ulos teltasta, jolloin murhaaja oli iskenyt minua joko kivellä tai mukanaan tuomalla putkenpätkällä leukaan ja takaraivoon. Voi olla, että olen ehtinyt tehdä vastarintaa. Siitähän on todisteena käsissäni olleet arvet. Surmaaja oli yrittänyt vetää minua vielä veteen, mutta jättänyt asian kesken ja heittänyt minut teltan päälle uskoen minun kaiketi kuolleen. Veteen vetämisestä olivat todisteina kantapäittäni tekemät selvät raahausjäljet. Tasapainoelimeni vioittui niin, että jouduin opettelemaan kävelemisenkin uudelleen. Yksi puukoniskuista oli mennyt silmäkulmasta sisään ja ohittanut silmämunan vain millin päästä." (Liite 26).

Todistaja Petri Salonius (kuulusteltu 22.4.2004) haastatteli vuonna 1995 osana opinnäytetyötä Nils Gustafssonin Bodominjärven tapahtumista. Haastattelu nauhoitettiin (Liite 32). Haastattelussa Gustafsson mm. kertoo seurueen olleen omissa oloissaan niemekkeellä ja heidän suhteidensa olleen "kaveripohjalla". Hän kuvaa kuinka hänen kasvojensa vasen puoli oli säpäleinä, ylä- ja alaleukaluu oli poikki ja häneen oli kohdistunut päähän ja silmään toistakymmentä puukoniskua. Kysyttäessä hän kertoo, että Boismanilta oli vedetty kurkku auki ja Mäeltä löytyi 13 reikää niskasta ja Mäen rinnat oli halkaistu. Kysyttäessä mahdollista tekijää Gustafsson viittaa kioskin pitäjään, mutta sanoo ettei todistusaineistoa, eli kadonneita tavaroita löydy.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson sanoo vuoden 2004 kuulusteluissa, että sairaalasta kotiututtuaan hän kertoi tapahtuneesta kavereilleen sen mitä muisti. (12.5.2004, s. 10).

11 NILS GUSTAFSSONIN HYPNOOSIPUHUTTELU VUONNA 1960

11.1 NILS GUSTAFSSONIN KERTOMANA JA HYPNOOSIMUISTIO

Nils Gustafssonille on suoritettu poliisiviranomaisten ja kahden sanomalehden yhteistyönä heinäkuussa 1960 hypnoosipuhutteluja lääkäri Asser Stenbäcin toimesta.

Hypnoosipuhuttelusta tehdyn muistion mukaan Nils Gustafsson oli juonut Salmisaaren viinaa, tytöt eivät juoneet. Likööripulloa hän ei muista lainkaan. Nukkumaan menoa hän ei muista, mutta muistaa heräämisen ja Boismanin onkimisen omalla niemekkeellä ja läntisellä niemekkeellä. Gustafsson oli käynyt Boismanin luona ja palannut takaisin tyttöjen luo teltalle,

jonne Boisman oli tullut myöhemmin perässä. Sitten oli menty nukkumaan. Lääkäri Stenbäckin kysymykseen " Kenen vieressä nukuitte ?" Gustafsson vastaa "Nukuin Irmelin kanssa,----- ei yrittänyt eikä ole aikaisemminkaan ollut". Seuraavaan kysymykseen Gustafsson vastaa " Sen jälkeen heräsin vasta Punaisessa ristissä". Tästä eteenpäin Gustafsson antaa kysymyksiin tarkkaa tietoa kuinka hän oli kuullut tyttöjen huutoa, jonkun henkilön hyökkäyksestä päälle, teltan katon alastulosta ja kuinka joku mies alkoi hakata heitä puukolla ja jollakin putken tapaisella rautaesineellä. Gustafsson sanoo nähneensä verta ensin Björklundin päässä, sitten hän antaa erittäin tarkat tuntomerkit hyökkääjästä. Hypnoosista laaditun puhuttelumuistion lopussa on yhteenveto Gustafssonin antamista tunteista joissa on kuvattu hyökkääjän ikä, pituus , kasvot, tukka, korvat, otsa, silmät, nenä, kulmakarvat, huulet, leuka, poskiluut, kaula, hampaat, kädet, iho, erikoistuntomerkit ja vaatetus. Gustafsson sanoo, ettei hyökkääjä tullut telttaan sisään, vaan hän löi teltan läpi. Gustafsson sanoo tehneensä hyökkääjän piirteitä koskevat havainnot telttaan syntyneen reiän kautta.

Todistaja Asser Stenbäck (puhuteltu 10.2.2005) kertoo olleensa aikoinaan Saksassa lyhyellä psykoterapian kurssilla ja saaneensa sitä kautta tietoa hypnoosista. Stenbäck kertoo kokeilleensa hypnoosia potilaidensa kohdalla silloin tällöin. Bodomin tapauksesta Stenbäck kertoi kokeilleensa hypnoosia Nils Gustafssonin kanssa kolmella eri kerralla, 30 minuuttia kerrallaan. Stenbäck ei muistanut hypnoositapahtumaa yksityiskohtaisesti.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kertoo vuoden 2004 kuulusteluissa, ettei hänelle ole koskaan kerrottu mitä hän on sanonut vuonna 1960 suoritetussa hypnoosissa (30.3.2004, I, s. 13 ja 7.5.2004, s. 9). Hän kertoo, että hypnoosia yritettiin kolme kertaa ja kolmannella kerralla "ne oli kai päässyt jotain kuulustelemaan". Hän sanoo, ettei tiedä ensimmäisestä, eikä toisestakaan hypnoosikerrasta mitään (7.4.2004, s. 8). Lueteltaessa Gustafssonille hänen hypnoosissa hyökkääjästä antamia tuntomerkkejä hän sanoo, ettei tiedä koska on ko. tuntomerkit kertonut. Kysyttäessä mihin tilanteeseen ko. tuntomerkit liittyvät Gustafsson vastaa, ettei tiedä milloin hän on ne kertonut tai missä tilassa hän on ollut ne kertoessaan (13.5.2004, s. 4).

11.2 ASIAANTUNTIJALOUSUNTO NILS GUSTAFSSONIN HYPNOOSIPUHUTTELUSTA

Ylilääkäri, psykiatrian professori Hannu Lauerma toteaa 24.9.2003 Nils Gustafssonin vuoden 1960 kuulustelua ja hypnoosikertomuksesta koskevassa lausunnossaan:

" Gustafssonin kertomusten valossa hänellä olisi alun perin ollut täydellinen muistinmenetys tapahtumista, mutta hypnoosissa hän olisi kyennyt palauttamaan mieliinsä tapahtumat aina siihen saakka kun häntä lyötiin päähän. Tässä on kertomuksessa on se ristiriitaisuus, että päähän kohdistuneesta iskusta johtuvaan usean vuorokauden tajunnan tason laskuun liittyisi elimellisperäinen muistinmenetys, joka ei lainkaan ulottuisi aivovammaa edeltäneisiin vaiheisiin kuten yleensä tapahtuu. Vaikka oletettaisiin että elimellisperäiseen muistinmenetykseen johtanut isku olisi tullut vasta ensimmäisen lyönnin jälkeen, vaikuttaa epätodennäköiseltä että uhri kykenisi luotettavasti muistamaan hyökkääjän kasvopiirteiden ja vaatetuksen yksityiskohtia hyvinkin tarkoin kuukauden kuluttua, poikkeukselliseen järkytykseen liittyneen psykogeenisen muistinmenetyksen väistyttyä hypnoosissa. Oletetun elimellisperäisen muistinmenetyksen alku olisi myös poikkeuksellisen tarkkarajainen."

Loppupäätelmässä todetaan: "Nils Gustafssonin kuulustelussa ilmenee piirteitä jotka viittaavat siihen, että hänen hypnoosissa tuottamansa kertomus surmayöltä on todennäköisemmin jälkikäteen syntynyt kehitelmä kuin kuvaus tapahtumien todellisesta kulusta. Varmuudella ei

kuitenkaan voida sanoa, että hänen kuvauksensa olisi pelkästään jälkikäteen syntynyt tarina. Tällaisen kuvauksen voi antaa niin surmatyöhön itse syyllinen kuin siihen viatonkin henkilö." (Liite 19).

12 NILS GUSTAFSSONIN LUONNEKUVAUS

Todistaja Ahti Toivola (19.5.2004 kuulustelu) kertoo asuneensa samassa kylässä kuin Boisman ja Gustafsson. Hän tunsi Boismanin paremmin ja piti tätä luonteeltaan hyvin rauhallisena. Hän ei ollut kuullut, että kumpikaan olisi tapellut.

Todistaja Tauno Ratinen (10.5.2004 kuulustelu) kertoo, että hän oli asunut samalla kylällä kuin Boisman ja Gustafsson. Boisman oli ollut perusluonteeltaan kiltti ja rauhallinen. Gustafssonia todistaja ei ollut nähnyt missään tappelutilanteessa, mutta Gustafsson oli todistajan mukaan tiukka sanomaan mielipiteensä. Gustafsson oli ikätovereitaan päätä pitempi ja vartaloltaan lihaksikas/roteva. Noin vuoden kuluttua tutkittavana olevasta rikoksesta Gustafsson oli kerran puhunut yhdestätoista puukonreistä päässään.

Todistaja Antti Peltola (19.5.2004 kuulustelu) kertoo asuneensa vuodesta 1957 samassa kylässä kuin Boisman ja Gustafsson. Todistajan havaintojen mukaan Boisman oli luonteeltaan kiltti. Gustafssonia todistaja kuvaa aina riitaa haastavaksi, ja toteaa hänen esiintyneen aina tavattaessa aggressiivisesti. Todistajan mukaan Gustafsson otti tavattaessa nyrkkeilyasennon ja hoki ”otetaanko erä, otetaanko erä”. Todistajan mukaan Gustafsson käyttäytyi näin selvin päin ollessaan, eikä hän ollut nähnyt miten Gustafssonin käytös muuttui humalassa. Noin kuukautta ennen tutkittavana olevaa rikosta Gustafsson oli aivan yllättäen ja aiheettomasti lyönyt todistajaa nyrkillä silmään.

Rikoksista epäilty Nils Gustafsson kuvaa vuoden 2004 kuulusteluissa omaa luonnettaan ennen tapahtumaa rauhalliseksi ja tappeluja välttäväksi, mutta hän kertoo tapahtuman jälkeen 40 ikävuoteen asti olleensa tapahtuman johdosta ”lyhyt pinnainen” ja ”äkäpussi” (29.3.2004, s. 5). Hän kertoo saaneensa rystysvamman käteensä tapeltuaan keväällä 1959 Pekka Peltolan kanssa Askiston tienhaarassa (7.4.2004, s. 3). Gustafsson kertoo myös lyöneensä naapuriansa, Alvi Rombergia syksyllä 1960 (7.4.2004, s. 5).

Selvityksiä kuulusteluissa esiintyviin nimiin:

Harriet Johanssonin o.s. Husmanin kuulustelussa mainittu Jorma Koskinen oli ollut tapahtumayönä kotonaan. Harriet Husmanin ja Jorma Koskisen välinen tapaaminen oli tapahtunut eri päivänä kuin tutkittavana oleva rikos.

Nils Gustafssonin kuulustelussa mainittu Hans Assmanin on todettu olleen tapahtumayönä tyttöystävänsä luona Inarintiellä Helsingissä.

Todistaja Don Holmströmin kuulustelussa mainittua kioskinpitäjä Karl Valdemar Gyllströmiä on alkuperäisessä tutkinnassa kuultu ja hänen on todettu nukkuneen tapahtumayönä kotona. Merkintä: Espoon poliisipiirin rikosilmoituksen mukaan Karl Waldemar Gyllström on kuollut hukkumalla Bodom-järveen 2.8.1969.

Lars Heikkilän kuulustelussa mainitun Esko Lonka-nimisen miehen on todettu olleen tapahtuma-aikaan kotonaan Vantaan Hämeenkylässä.

Todistaja Eero Karjalaisen kuulustelussa mainitun Vartia -nimisellä henkilöllä ei ole todettu olevan yhteyttä tutkittavaan tapahtumaan.

Kuulusteluissa mainittu Bodom mysterio-nimellä otsikoitu kirjoitus on alkuperäisten tutkijoiden muistio tapahtumista. Sen kirjoittaja ei ole tiedossa.

13 TELTAN JA KENKIEN TEKNINEN TUTKINTA 2003–2005

13.1 TELTTA

Teräaseen jäljet

RTL 8087/5/03/11.2.2005 lausunnossa todetaan, että kaikki teltan pitkien sivujen narut ja harjanaru on katkaistu teräaseella. Osa teltan kankaassa narujen kiinnitystä varten olevista purjerenkaista on irronnut. Teltan suuaukon viidestä naruparista kaksi oli tutkimuksiin tuotaessa solmittu rusettisolmulla (Liite 8).

Lausunnossa todetaan, että teltan sisäänkäynti/suuaukkopäädystä ei havaittu teräaseen jättämäksi sopivia jälkiä. Teltan suuaukkopäädystä katsoen vasemmalla pitkällä sivulla suuaukkopäädyn puolella on pystysuunnassa kolme siistireunaista repeämää/viiltoa, jotka muodostavat teltan sivuun suuren aukon. Pitkistä repeämistä/viilloista ei voida varmuudella selvittää ovatko ne teräaseen jättämiä, lukuun ottamatta toisen repeämän päätä. Ko. teltan sivulla takapäädyn puolella on useita pysty- ja poikkisuuntaisia repeämiä/viiltoja, jotka muodostavat suuren aukon. Osan viilloista on voitu todeta teräaseen aiheuttamiksi.

Lausunnossa todetaan, että teltan takapäädystä on ainakin kolme teräaseen jättämää 6 mm-1,9 cm:n pituista viilto/pistojälkeä ja lisäksi seitsemän pistojälkeä/reikää, joiden aiheuttajaa ei ole voitu selvittää. Lisäksi verkkoikkunan läpässä on teräaseen jättämä reikä ja verkkoikkuna on osittain rikki. Teltan suuaukkopäädystä katsoen oikean sivun takapäädyn osalta todetaan teräaseen aiheuttamia viiltoja, jotka muodostavat teltan sivuun suuren aukon. Lisäksi tällä alueella on yhteensä 12 teräaseen jättämää pisto-/viiltojälkeä, joiden pituus on 0,5-7 cm. Ko. teltan sivulla, suuaukkopäädyn puolella on neljä repeämää/viiltoa, jotka muodostavat teltan sivuun suuren aukon ja joista osan on voitu todeta olleen teräaseen aiheuttamia. Lisäksi ko. alueella on kaksi noin 1,5 senttimetrin pituista teräaseen jättämää pisto-/viiltojälkeä (Liite 8).

Verijäljet

RTL 8087/2/03/17.2.2005 lausunnossa todetaan, että teltan sivuilla olevat laajat repeämät/viillot ovat pääasiassa syntyneet ennen verijälkien syntymistä. Teltan veriroiskeet kuuluvat kooltaan lähinnä keskinkertaisen nopeuden luokkaan. Saavuttaakseen keskinkertaisen nopeuden luokan veri tarvitsee lisävoimaa, joka syntyy yleensä lyömäaseesta tai lyömisen, hakkaamisen tai potkimisen seurauksena. Teltan ulkopinnalla olevista roiskeista valtaosa on suuaukon vasemmalla puolella ja suuaukkopäädystä katsoen vasemmalla pitkällä sivulla. Teltan sisäpinnalla olevat veriroiskeet sijaitsevat pääosin takapäädyn alueella. Teltan oviaukon sisäpinnalla oleva kosketusveri/siirtokuviojälki sopii noin 2 cm:n leveän veitsen terän jättämäksi. Teltan ulkopinnalla olevat, samoin kuin pääosin sisäpinnalla olevat veriroiskeet ovat kuivuneet/hyytyneet paikalleen, eikä niissä ole havaittu esim. pyyhkäisyjälkiä, joiden voitaisi katsoa viittaavan ko. alueella tapahtuneeseen liikkeeseen veriroiskeiden ollessa märkiä. Verijälkitutkimuksien perusteella teltan suuaukkopäädyn ja päätykepin on arvioitu olleen jossakin tapahtuminen vaiheessa kaatuneena sisäänpäin teltaan, kun taas tapahtumapaikkavalokuvissa suuaukkopääty on kaatuneena teltasta ulospäin ja päätykeppi on suurimmaksi osaksi teltan ulkopuolella (Liite 7).

Taulukossa 3 on esitetty RTL 8087/2/03/17.2.2005 lausunnon mukaan henkilöittäin veren osoitukset teltan eri kohdista. Teltan sivut on nimetty suuaukkopäädystä katsottuina. Seppo Boismanin ja Anja Mäen osalta verijälkien sijainnit vastasivat heidän löytöpaikkaansa, verrattuna tapahtumapaikalta otettuun valokuvaan. Irmeli Björklundille sopivien verijälkien sijainti teltan sisäpinnalla takapäädystä ja harjan alueella eivät vastaa hänen löytöpaikkaansa. (Liite 7)

Taulukko 3. Veren osoitukset teltan eri kohdista henkilöittäin.

Teltan ulkopinta	<i>Seppo Boisman</i>	<i>Anja Mäki</i>	<i>Irmeli Björklund</i>	<i>Nils Gustafsson</i>
suuaukkopääty	kosketusverta/ siirtokuvio	veriroiskeita		
vasen pitkä sivu		veriroiskeita		kosketusverta & veriroiskeita
takapäätty				
oikea pitkä sivu	hengitysverta ja verihyytymä			kosketusverta
Teltan sisäpinta				
suuaukkopääty			siirtokuvio	
vasen pitkä sivu			kosketus-/vuotanutta verta ja tuhrujälki	kosketus-/ vuotanutta verta
takapäätty	veriroiskeita		kosketus-/ vuotanutta verta	kosketus-/ vuotanutta verta
oikea pitkä sivu	veriroiskeita, vuotanutta verta, kosketusverta ja hengitysverta		kosketus-/ vuotanutta verta	

13.2 NILS GUSTAFSSONIN KENGÄT

RTL 8087/1/03/17.2.2005 lausunnossa todetaan jalkineissa olevan useita keskinkertaisen nopeuden luokkaan kuuluvia veriroskeita ja useita erittäin pieniä veriroskeita. Roiskeita on huomattavasti enemmän oikean jalan jalkineessa kuin vasemman jalan jalkineessa. Oikean jalkineen päällisessä olevat veriroskeet ovat tulleet jalkineeseen melko kohtisuoraan tai hieman viistosti. Vasemman jalkineen päällisessä on muutamia veriroskeita päkiäosan päällä ja sisäsivuilla, sekä joitakin veriroske/tuhrujälkiä päkiäosan ulkosivulla ja kannan takana. Osa veriroskeista on tullut jalkineeseen melko kohtisuoraan tai hieman viistosti, ja muutama veriroske näyttäisi tulleen jalkineeseen hyvin matalalta.

Jalkineiden sisäsivuilla, erityisesti oikeassa jalkineessa, on laajat kosketusvereltä vaikuttavat verijäljet. Jalkineiden sisäpohjissa, vuorissa tai ulkopohjissa ei mikroskooppisessa tutkimuksessa havaittu veriroskeita eikä muitakaan verijälkiä. (Liittet 9 ja 10)

RTL 8087/6/03/16.2.2005 lausunnossa ja sen liitteissä 2 ja 3 todetaan vasemman jalan jalkineen päkiäosan päältä ja sisäsivulta, venykkeen kohdalta yhdistetyistä viidestä roisketahranäytteestä saadun määritettyä osittainen DNA-tunniste joka sopii Mäen tunnisteeseen. Lisäksi todetaan oikean jalan jalkineen päkiäosan päältä ja ulko- ja sisäsivuilta yhdistetyistä seitsemästä roisketahranäytteestä saadun määritettyä osittainen DNA-tunniste joka viittaa siihen, että se on peräisin useammasta henkilöstä (Anja Mäkeä ei voida sulkea pois henkilönä). Lisäksi todetaan oikean jalan jalkineen sisäpuolelta, kantapään kohdalta yhdistetyistä viidestä tahranäytteestä saadun määritettyä osittainen DNA-tunniste, joka viittaa joko miespuoliseen henkilöön (Seppo Boisman ja Nils Gustafsson voidaan pois sulkea) tai useamman henkilön DNA:n sekoitukseen (Mäkeä, Boismania, Björklundia tai Gustafssonia ei voida sulkea pois). RTL 8087/6/03/16.2.2005 lausunnossa ja sen liitteissä 4 ja 5 todetaan oikean jalan jalkineen sisäsivulta, kosketusvereltä vaikuttavasta jäljestä saadun heikkoja viitteitä siitä, että Seppo Boisman ja Maili Björklund sopsivat tahrajäljen jättäjiksi kun taas muut verratut henkilöt voidaan sulkea pois tuloksesta. (Liitteet 9 ja 10).

RTL 8087/18/03/17.2.2005 lausunnossa vastataan kysymykseen siitä, voidaanko Nils Gustafssonin jalkinenäytteistä ja teltasta tehtyjen veritutkimusten perusteella päätellä, missä jalkineet ovat tapahtuma-aikaan sijainneet tai voineet sijaita suhteessa telttaan. Lausunnossa todetaan, että oikea jalkine on voinut olla sellainen este, joka on estänyt veriroskeiden putoamisen teltan pintaan, sen toisen sivun ns. void-alueelle, jossa verijäljet puuttuvat muutoin yhtenäisenä jatkuvassa verijäljessä.

Lausunnossa todetaan myös, että jalkineet ovat voineet sijaita teltan ulkopuolella, mikäli teltan sivut ovat olleet veriroskeiden syntymisen aikaan tietyllä tavalla taittuneina tai kääntyneinä. Lisäksi todetaan, että mikäli jalkine olisi ollut avonaisena teltan ulkopuolella, veriroskeita voitaisiin olettaa löytyvän myös jalkineen sisäpohjasta. Oikean jalkineen sisäsivun venykkeiden raoissa, venykkeen kuminauhapinnassa nahan alla, on veriroskeita. RTL 8087/1/03/17.2.2005 lausunnossa todetaan, että venykkeessä olevat veriroskeet ovat voineet lentää venykkeen rakkoon vain melko kohtisuoraan ko. kohdan ollessa venyneenä tapahtumahetkellä tai ne ovat syntyneet siten, että nahan pintaan, venykkeen raon reunaan lentäneistä veriroskeista on lentänyt kimmokeroiske venykkeen nahan alle.

14 JOHTOPÄÄTÖKSET

Vuoden 1960 ruumiinavauksessa ja vuonna 2004 tehtyjen oikeuslääketieteellisten tutkimusten mukaan Boismaniin on kohdistunut pään ja alaleuan alueelle vähintään kolme tai neljä iskua laakeapintaisella ja painavalla esineellä, esimerkiksi kivellä. Lisäksi Boismanin kaulan ja niskan alueelle on aiheutettu kaksi syvää ja kaksi pinnallista pistohaavaa teräaseella (esim. puukolla). Lisäksi Boismanilla on todettu käsissä vammoja, jotka ovat voineet syntyä esimerkiksi nyrkillä lyömisen seurauksena. Tutkimusten mukaan Mäkeen on kohdistunut pään alueelle kaksi iskua laakeapintaisella ja painavalla esineellä, esimerkiksi kivellä. Tutkimusten mukaan Björklundin kasvojen alueelle on kohdistunut vähintään kolme, todennäköisemmin useampia iskuja edellä mainitulla astalolla. Lisäksi Björklundin rinnan, kaulan ja niskan alueelle on aiheutettu yhteensä noin 15 pistohaavaa teräaseella. Björklundin käsissä todettiin torjuntavammoja.

Töölön sairaalan asiakirjatietojen mukaan sairaalaan tulovaiheessa Gustafsson on ollut unelias, reagoi jonkin verran puhutteluun ja vastannut sanoin joista ei saa selvää. Pulssi on ollut tasainen ja verenpaine normaali. Gustafssonin alaleuassa on todettu murtumia. Murtuman kohdalla leuassa ja korvan yläpuolella olevat ruhjehaavat on hoidettu ompelein. Tutkimuksessa ei ole tullut esille aivovammaa. Vuoden 2004 asiantuntijalausuntojen mukaan Gustafssonin merkittävimmät vammat ovat aivotärähdyks tai lievä aivoruhje, vasemman alaleukaluun ja ylälekaluun, sekä poskiluun murtumat vasemmalla ja ruhjehaavat vasemmassa poskessa, leuassa ja päänalueella ohimon seudussa (kts. Töölön sairaalan ylilääkäri Eero Hirvensalon asiantuntijalausunto). Lausuntojen mukaan alaleuan murtumien kaltaiset vammat ovat matalaenergisien väkivallan seurauksena, kysymykseen tulee mahdollisesti potku tai nyrkinisku tai esimerkiksi putoaminen matalalta tasolta noin 1 – 2 metrin korkeudelta. Verenhukka on tämältyyppisen vamman perusteella vähäinen. Lausunnon mukaan kasvojen vammat ovat vain vähäisessä määrin haitanneet potilaan liikkumista paikasta toiseen, eivätkä matalaenergiset vammat aiheuta potilaalle tajuttomuutta (kts. leukakirurgian erikoislääkäri Risto Kontion asiantuntijalausunto, Liite 17).

Nils Gustafsson on useassa eri tilanteessa kuvannut itsellään olleita vammoja huomattavasti vakavammiksi kuin mitä ne todellisuudessa ovat olleet. Hän on mm. puhunut kymmenistä päähänsä kohdistuneista puukonpistoista, joita ei kuitenkaan ole todettu lääkärintutkimuksissa.

Tapahtumapaikan valokuvista ja rikoslaboratorion lausunnoista on pääteltävissä, että Boisman ja Mäki ovat jääneet tappavat vammat saatuaan paikalleen. Boisman on jäänyt kädet rinnalla selälleen ja ylävartalon osalta teltan sisään. Mäki on jäänyt oikealle kyljelleen Boismanin jalan päälle ja hänen päänsä on tämän jälkeen peitetty huovalla.

Rikoslaboratorion lausunnon mukaan Björklundille sopivien verijälkien sijainti teltan sisäpinnalla takapäädystä ja harjan alueella eivät vastaa hänen löytöpaikkaansa. DNA-tutkimuksen mukaan Björklundin verta löytyy ainoastaan teltan sisäpuolelta.

Verijälkitutkimuksen mukaan teltan veriroiskeet ovat kuivuneet/hyytyneet paikalleen, eikä niissä ole havaittu esim. pyyhkäisyjälkiä, joiden voitaisi katsoa viittaavan ko. alueella tapahtuneeseen liikkeeseen veriroiskeiden ollessa märkiä. Tapahtumapaikan valokuvista ja rikoslaboratorion lausunnoista on pääteltävissä, että Björklund on pahoinpitelyn/surmaamisen

jälkeen vedetty ulos teltasta ja siirretty osittain Mäen päälle, ja hänet on tämän jälkeen riisuttu alaruumiista paljaaksi. Rikospaikkavalokuvien ja ruumiinavausvalokuvien perusteella Björklundin niskan vammojen verenvuoto on ollut vähäistä, mikä viittaa siihen, että kasvojen vammat ovat syntyneet ennen niskavammoja.

Ensimmäisenä paikalle tulleen poliisipartion ylikonstaapeli Gösta Lönnberg on laatinut löytöhetken tilanteesta piirroksen. Piirroksen mukaan Nils Gustafsson makaa osittain Björklundin päällä. Ennen poliisipartion paikalle saapumista Gustafsson on todistajahavaintojen mukaan ollut selällään, liikutellut raajojaan ja äännellyt (Kts. Roth Kolin ja Harriet Johanssonin kuulustelukertomukset). Rikospaikkatutkinnan mukaan Gustafssonin vaatteet ovat olleet löydettäessä kunnossa.

Surmatöiden katsotaan tapahtuneen kello 04.00–06.00 välisenä aikana (Kts. Aili Karjalaisen ja Heikki Salosen & Kalevi Haapalaisen kuulustelukertomukset). Ensimmäisenä ulkopuolisena tapahtumapaikalle saapuneiden henkilöiden, eli Heikki Salosen ja Kalevi Haapalaisen, jotka tulivat paikalle noin kello 06.00 aikaan, olisi pitänyt havaita Björklundin alaston alaruumis, mikäli tilanne telttapaikalla olisi ollut sama kuin mikä se poliisipartion paikalle saapuessa oli. Noin tuntia ennen poliisipartiota tapahtumapaikkaa tarkastelleet henkilöt näkivät Björklundin alastomuuden ja Gustafssonin liikkumisen tämän vierellä. Näin ollen Björklundin riisuminen ja Gustafssonin siirtyminen hänen viereen/päälle on tapahtunut kello 06.00 ja noin kello 10.00 välillä.

Selitykseksi miksi Gustafsson on löydetty riisutun Björklundin päältä, Gustafsson sanoo, että hänet oli vedetty teltasta suuaukon kautta ensin ulos rantaan ja sitten takaisin teltan päälle. Gustafssonin mukaan tästä todisteeksi paikalle oli jäänyt maahan raahausjäljet, jotka poliisit olivat näyttäneet hänelle hänen käydessään tapahtumapaikalla 23.6.1960. Gustafssonin mainitsemia raahausjälkiä ei ole todettu alkuperäisessä rikospaikkatutkinnassa, eikä niistä ole viitteitä tapahtumapaikan valokuvissa.

Tapahtumapaikalta on kadonnut tekovälineenä oletettavasti käytetty puukko, sekä joitakin arvottomia tavaroita (mm. uimapuku ja kantokassi) ja arvotavaroita (lompakot ja Boismanin taskukello). Rikospaikkatutkinnassa ei ole myöskään löydetty surma-aseena oletettavasti käytettyä kiveä. Tapahtumapaikalla olleisiin moottoripyöriin ei ollut koskettu. Tapahtumapaikalta kadonneet Gustafssonin ja Boismanin kengät löytyivät paikkatutkinnassa noin puolen kilometrin päästä, kioskille johtavan tien varresta. Toinen kenkäpari oli kivenkoloon piilotettuna ja toinen kenkäpari tien toiselle puolelle jätettynä.

Gustafssonin kengistä, jotka löytyivät maastoon piilotettuna, on rikoslaboratorion tutkimuksessa löydetty erittäin pieniä veriroiskeita. Veriroiskeita on kattavasti kummankin kengän ulkopinnoilla päätyen kenkien yläreunaan. Veriroiskeet eivät jatku kenkien sisään. Toisen kengän venykkeestä on löytynyt yksi veriroiske. DNA-tutkimuksessa kenkien veriroiskeet on tunnistettu Mäen vereksi. Rikoslaboratorion tutkimuksissa on todettu, että jalkine on tapahtuma-aikaan voinut sijaita teltan pinnalla, synnyttäen siihen ns. void-alueen, jossa verijäljet puuttuvat muutoin yhtenäisenä jatkuvassa verijäljessä. Lisäksi on todettu kengän sisäisivulta, kantapään kohdalta otetusta kosketusvereltä vaikuttavasta näytteestä saadun viitteitä siitä, että kyseessä olisi Boismanin tai Björklundin veri. Kuulusteluissa Gustafsson on kiistänyt liikutelleensa kenkiä viitaten vammoistaan johtuvaan liikuntakyvyttömyyteen.

Rikoslaboratorion lausunnon mukaan telttakankaasta on löydettävissä varmuudella ainakin 25 teräaseen pistoa tai viiltoa. Ei ole uskottavaa, että Gustafsson olisi teltan sisällä ollessaan, yhdessä neljän henkilön kanssa, selviytynyt rajusta hyökkäyksestä näin vähäisin vammoin. On myös epäselvää, miksi seurueen suurikokoisin henkilö on jätetty henkiin, miksi Gustafssonilta ei löydy enempää puolustusvammoja ja miksi hän ei ole lähtenyt hakemaan apua tai pyytänyt sitä kello 06 aikaan tapahtumapaikkaa havainnoivilta lintubongareilta (kts. Salosen ja Haapalaisen kuulustelut).

Gustafssonin muistikatkokuksessa on asiantuntijalausunnon (kts. psykiatrian professori Hannu Lauerman asiantuntijatodistajalausunto) mukaan ristiriitaisuutta, koska elimellisperäiseen muistinmenetys ei Gustafssonin osalta ulotu aivovammaa edeltäneisiin vaiheisiin kuten yleensä tapahtuu. Oletetun elimellisperäisen muistinmenetyksen alku on myös poikkeuksellisen tarkkarajainen. Lausunnon mukaan vaikuttaa myös epätodennäköiseltä, että uhri kykenisi luotettavasti muistamaan Gustafssonin kuvaaman kaltaisia, hyökkääjää koskevia yksityiskohtia muistinmenetyksen väistyttyä hypnoosissa. Gustafssonin muistikuvien arvioinnissa on em. asiantuntijalausunnon lisäksi huomioitava se, että kuulusteluissa hän muistaa ja kuvaa toisaalta hyvin yksityiskohtaisesti ko. tapahtumajakson asioita (Gustafsson mm. kuvailee seikkaperäisesti tapahtumapaikalta kadonneen Boismanin taskukellon), ja jotkut keskeiset tapahtumatiedot hän kertoo ristiriitaisesti, kertomusta muutellen (mm. juodun alkoholin laatu ja määrä, uiminen, onkiminen yöllä ja tapahtuma-alueella liikkuminen).

Rikoslaboratorion tutkimuksissa telttakankaasta tai kengistä ei ole löytynyt seurueeseen kuuluvattoman DNA:ta, huolimatta siitä, että Gustafssonilla, Björklundilla ja Boismanilla on todettu torjuntavammoja, jotka viittaavat tapahtumapaikalla tappelemiseen. Myöskään sellaista seurueen ulkopuolista henkilöä, joka voisi olla esimerkiksi Salosen ja Haapalaisen tapahtumapaikalla havaitsema henkilö, ei ole näiden vuosien aikana tavattu. Gustafsson ei myöskään itse ole osannut kertoa tästä henkilöstä, vedoten muistamattomuuteensa. Vuoden 1960 ja 2004 kuulusteluissa Gustafsson kertoo, ettei hän tai kukaan seurueen jäsenistä nähnyt illan ja yön aikana niemen alueella ketään ulkopuolista henkilöä, eivätkä he ole liikkuneet pois niemeltä. Myöhemmin vuoden 2004 kuulusteluissa hän muuttaa kertomustaan ja kertoo Boismanin kanssa käyneensä illalla tervehtimässä kahta kalapoikaa toisella niemellä. Gustafssonin mainitsemia kalapoikia ei ole tutkinnassa todettu.

Kuulusteluissa rikoksesta epäilty Gustafsson on toistuvasti kiistänyt murhat sanomalla, ettei hän siinä kunnossa ole pystynyt kadonneita tavaroita piilottamaan.

Vuonna 1960 tapahtuneissa kahdessa kuulustelussa Gustafssonin kertomusta ei ole millään tavalla kyseenalaistettu.

Alkuperäisen tutkinnan aikana on kirjoitettu lausuntopyyntö Nils Gustafssonin vammoista, mutta jostakin syystä tämä pyyntö ei ole koskaan saapunut Töölön sairaalaan (Liite 22).

15. AIKAISEMPI RIKOSTUTKINTA

15.1 TUTKINNAN ALKUVAIHEET

Rikosasian tutkintaa varten perustettiin keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Arvo Vainion johtama tutkintaryhmä, joka toimi aluksi Leppävaaran poliisiasemalla. Tutkintaryhmään ja

erilaisiin tutkintatoimenpiteisiin osallistui poliisimiehiä keskusrikospoliisin lisäksi useista silloisen Uudenmaan läänin poliisipiireistä. Tutkinnan alkuvaiheen jälkeen tutkintaryhmä jatkoi työskentelyään Helsingin Ratakadulla keskusrikospoliisin tiloissa.

Tutkintamateriaalista ilmenee, että välittömästi teon ilmitulon jälkeen 5.6.1960 yleisradion uutisten yhteydessä luettiin tiedotus, jossa pyydettiin yleisön apua teon selvittämiseksi. Samoin kaikille poliisiviranomaisille lähetettiin asiasta radiosanoma. Seuraavina päivinä 7.-8.6.1960 Uudenmaan läänin alueella suoritettiin useita ratsioita mahdollisen tekijän löytämiseksi.

Rikospaikkatutkinnan lisäksi kuulustelut ja puhuttelut käynnistettiin välittömästi. Tutkinnan alusta alkaen pidettiin kortistoa, jonne on taltioitu henkilö-, osoite-, puhelin-, ajoneuvo- ja muita tutkinnan kannalta oleellisia tietoja.

Tutkintamateriaalista voidaan todeta, että tärkeimpinä todistajina on alusta alkaen mainittu mm. rikoksesta ilmoittanut Esko Johansson, järveä tapahtuma-aamuna kiertäneet Kalevi Haapalainen ja Heikki Salonen, järven rannalla ollut onkipoika Aarne Kivilahti, sekä tilanhoitajan vaimo Aili Karjalainen.

Nils Gustafsson on kuulusteltu ensimmäisen kerran 23.6.1960 ja toisen kerran 30.6.1960. Muutamaa päivää myöhemmin 2.-5.7.1960 välisenä aikana Gustafssonia on hypnotisoitu Hesperian sairaalassa. Kuulusteluissa ja hypnoosissa on pyritty saamaan Gustafssonilta tietoja retkestä, saapumisesta tapahtumapaikalle ja illan vaiheista aina rikostapahtumaan saakka.

Surmattujen nuorten omaiset on kuulusteltu välittömästi. Kuulustelut eivät ole tuoneet tietoa tapahtumasta ja kuulustelujen mukaan omaisilla ei ole ollut tietoa edes siitä, mihin nuorten retki suuntautui.

Erilaisten epäilyjen ja vihjeiden vuoksi 28.7.1960 mennessä oli otettu kiinni yhdeksän mieshenkilöä. Lisäksi useita muitakin oli kuultu tai puhuteltu epäiltyinä, mutta kaikkien epäiltyjen osalta tutkinnassa oli todettu, ettei henkilöitä ollut syytä epäillä tekijöiksi surmatöihin.

Yleisövihjeiden ja Nils Gustafssonin hypnoosikuulusteluissa antamien tuntomerkkien perusteella kesällä 1960 pyydettiin tiedotusvälineiden kautta lisätietoja neljästä eri mieshenkilöstä, joiden liikkeitä Bodominjärven alueella haluttiin selvittää. Kaikkiaan poliisi sai noin 50 ilmoitusta, jotka yhdessä tutkimusten kanssa osoittivat, etteivät henkilöt ajallisesti tai paikallisesti liittyneet surmatöihin.

Tutkintamateriaalista käy ilmi, että tekijän ja mahdollisen motiivin selvittämiseksi on surmattujen ystävä- ja tuttavapiiri käyty tarkoin läpi tarkoituksena löytää vihamiehiä, hylättyjä ystäviä tai mustasukkaisia seuralaisia. Tutkinnassa on lisäksi laajasti selvitetty vapautuneiden vankien, karkureiden, mielisairaiden, kastroitujen, seksuaali- ja väkivaltarikollisten yhteyttä tapahtumaan, kuitenkin tuloksetta siten, ettei ketään ole ollut syytä epäillä tekijäksi surmatöihin.

Tutkijat ovat vuoden 1960 lopulla kirjanneet erääseen yhteenvetoon: "Edelleen on epäilty myös Gustafssonin itsensä saattaneen olla tekijä; asiaa on häneltä suoraan kysytty, mutta vastaus on ollut kielteinen ja olosuhteet näyttävät melko vakuuttavasti puhuvan hänen syyllisyyttään vastaan. Kadonneesta omaisuudesta ei vielä ole löydetty mitään, joten saattaa hyvinkin olla

mahdollista, että tekijä tajuttuaan tapahtuneen on viipymättä ryhtynyt sen hävittämisen- ja kätkemistoimiin tietoisena siitä, että sen löytyminen saattaa olla ainoa raskauttava todiste häntä vastaan." (Liite 30)

Lisätiedot Gustafssonin tapahtuman seurauksena saamien vammojen laadusta ja määrästä saatiin vuonna 2003.

15.2 VÄLIVUOSIEN TUTKINTA

Tutkintaa on jatkettu vuodesta 1960 lähtien aina näihin päiviin saakka keskusrikospoliisin toimin. Bodom –surmat ovat puhuttaneet kansalaisia läpi vuosikymmenten aiheuttaen sen, että kymmenittäin erilaisia vihjeitä ja ilmiäntojoja on vuosien aikana tarkistettu. Tutkintaa on suoritettu saatujen tietojen ja tilanteen edellyttämällä voimavaroilla. Tutkinnassa ei ole välivuosien aikana löytynyt henkilöitä, joita olisi voitu epäillä rikoksista ja saattaa asiaa syyttäjälle harkittavaksi.